



**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.  
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in  
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;  
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

**Poncius, Joannes**

**Lugduni, 1659**

2. An & quid sit distinctio formalis.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

mine. Ad id autem quod opponit Mastrus meæ responſione dico distinctionem realem opponi formalis, non quia est inter res prout res opponitur modo, nec quia est inter positiva quæcumque, sed quia est inter positiva talia, si quorum unum potest esse sine altero, aut producere alterum, aut subiectari in subiecto in quo alterum nequeat subiectari.

Nec proſus ſcio quid faciat doctrina illa de separabilitate naturali, quam concedo, ad rem, aut contra meam responſionem ad doctrinam Suarij.

## Q V A E S T I O I I .

An &amp; quid sit distinctionis formalis.

**P**ro maiori huius quæſtionis valde controuerſa explicatione, Notandum primò, distinctionem formalē multipliciter capi, primò pro ea distinctione, quæ est inter aliquas rationes diuersarum seu distinctionum formalium, ſive illæ formæ ſint realiter distinctæ, ſive non: & in hoc ſenuſ paries albus dicitur formaliter distinguūt à pariete nigro.

Secundo pro diuerſitate, quæ est inter res, quæ habent diſſimiles eſſentias: & in hoc ſenuſ Petrus & Paulus, quia non habent diuerſas ſeu diſſimiles eſſentias, non dicuntur formaliter, id est essentialiter, diſtingui. Petrus autem & Bucephalus diſtinguuntur formaliter in hoc ſenuſ, quia habent diſſimiles eſſentias: & de diſtinzione formalis in his duabus acceptionibus non eſt illa controuerſia, neque enim dubium eſt potest quin dentur, & iam declaratum eſt ſufficienter quid ſint.

**Quid diſtin-**  
**formalis**  
**contro-**  
**vera po-**  
**ficiorū.**

Itaque tertio modo accipitur diſtinzione formalis pro diſtinzione aliqua, quæ eſt à parte rei actualiter ante omnī operationem intellectus, & tamen non eſt diſtinzione realis propria, nec realiſſima, nec modalis.

Notandum secundo, positiva, quæ ſunt à parte rei independenter ab operatione intellectus, & cuiusvis potentiaſ ſenſitivæ, eſt in triplici differentia; nam quādam ſunt, quæ per ſe ſine vīlis aliis rebus, quas non in cludunt poſſunt exiſtere, vt Petrus, Paulus: quādam alia, quæ licet ſecundum communiorem opinionem per ſe eſt ſine aliis non poſſunt, tamen de nouo aduenire poſſunt alicui rei per ſe potentie exiſtere, vt relationes omnes realiter diſtinctæ à ſuis fundamēntis.

Et denique quādam alia, quæ neque per ſe exiſtere poſſunt, neque de nouo alicui aduenire, quia ſunt talis naturæ, vt nec illa res, in qua ſemel exiſtunt, vñquam eſt poſſit ſine ipliſ, nec ē contraria, vt omnes gradus Metaphysici, v. g. animalitas, humanitas, singularitas, ratio, substantia, & etiam relationes omnes identificatae realiter ſuſ fundamentis.

**Cur que-**  
**formali-**  
**ter tantu-**  
**diſtin-**  
**guuntur**  
**vocatur**  
**formali-**  
**tates no-**  
**forma.**

Et quamvis omnia haec positiva ſint, & dicantur entia & res dicitur omne illud positivum, quod non eſt ens rationis; tamen vt diſtinguantur duo priora genera positivorum à tercio, illi, qui admittunt positiva tertij generis, vocant illa formalites, non vero res aut entia; positiva vero primi & ſecondi generis vocantur res & non formalites.

Et ratio quare vocant positiva tertij generis formalitates, eft, quia quemadmodum forma denominat formaliter ſubiectum ſuum, v. g. albedo parietem; ita etiam formalitas denominat formaliter rem, in qua eft, v. g. animalitas denominat Petrum animal. Non volunt autem vocare illa formas, vt diſtinguant illa à proprie dietiſ ſormis, quæ ſcilicet realiter diſtinguantur à ſuis ſubiectis.

**Quid eft**  
**formali-**  
**tas.**

Itaque formalitas in hoc ſenuſ eft aliquid positivum, quod ſecondum ſe non poſſunt exiſtere per vīlam potentiam; in cludunt tamen in re potente exiſtere ſecondum ſe.

**Quid diſtin-**  
**formalis**  
**propria.**

Hinc patet primò quid sit diſtinzione formalis, prout de ea agimus in hac quæſtione; eft enim diſtinzione, quæ eſt inter huiusmodi formalites, tani inter ſe quam à rebus, in quibus in cluduntur.

Secundo poſſibilitas eiusdem, quia non poſteſt affigari repugnantia aliqua, cur huiusmodi poſtitua tertij generis non poſſint ponи à parte rei; quod ſi ponantur, neceſſario habeant diſtinzione formalē; ergo poſſibilis eft diſtinzione formalis. Quæ ſane ratio multo magis manifesta eft, ſi nulla alia ad eſter ad confirmationem diſtinzione huius formalis mediae inter diſtinzione realem ſtrictè ſumptam & diſtinzione rationis, quam vīla in oportū adducta à Suarez, aut Vasquez, licet audacter allerat ille disp. 5. Metaphys. 1. maifestum eſt non dari huiusmodi diſtinzione; hic prima parte disp. 116. eam omnino eſt comitemtiam: quorum & aliorum minoris nota authorum, nimis facile in censuras prorumpentium operibus ſeueriore notam multo meliori fundamento, ſi plareret, inutre non eſtet diſſicile.

**Quo ſe-**  
**ſta diſ-**  
**tin-**  
**to vir-**  
**tuallis**  
**vocari**  
**virtualis,**  
**& ratio-**  
**nis.**

15. Notandum tertio, Hanc diſtinzione formalē vocari poſſe diſtinzione virtualē, non quod qd extrema eius aetu non diſtinguantur, fed quod res habens formalites ſic diſtinctas poſſit effectus realiter poſteſt diſtinctos mediantibus illis formalitatibus producere tam bene, quam ſi iſta formalites eſſent realiſſime diſtinctas.

Poſteſt etiam vocari diſtinzione rationis, non quod fiat per rationem, hoc eft per intellectum, ſed quod ſit inter rationes obiectivas, quæ poſſunt concipi ſeorsim ab intellectu. Cauendum tamen eft ab his nominibus, ne incidatur in equiuocationem, & controuerſia realis reducatur ad nominalē.

## C O N C L V S I O .

16. Datur actu à parte rei inter aliqua diſtinzione formalis, quæ neque ſit realis propria; neque etiam rationis, hoc eft per operationem intellectus. Haec eft maniſta ſententia Scori nostri diſputatione 2. quæſtione septima, & diſtinzione 8. quæſtione 8. & omnium, quos ſequitur Egidius de Beatiudine, libro 5. quæſtione 5. articulo 2. numero 6. Fonſeca libro 5. Metaphys. 6. quæſtione ſexta, contra Thomistas & recentiores communiter exiſtimentes non dari aliquam diſtinzione niſi realē propria, aut rationis, hoc eft per operationem intellectus, quos citat & ſequitur Recupitus libro 3. de atrributis quæſtione 4. cap. 2. in qua quæſtione fuſiſſime agit de hacre.

Probatur primò, Quia animalitas & rationalitas in homine diſtinguantur ante omnem operationem intellectus; ſed non diſtinguantur realiter, vt omnes factentur: ergo diſtinzione formalis.

Probatur conſequētia, tum quia non datur alia diſtinzione actualis, niſi vel realis, vel rationis, vel formalis: tum etiam quia nihil aliud intelligimus per diſtinzione formalē, quam illam quæ eft à parte rei in ter positiva, quæ non diſtinguantur realiter.

17. Probatur ergo maior, in qua ſola poſteſt eſſe diſtinzione: praedicata contradicitoria non poſſunt compete re eidem omnino rei nullam habenti in ſe diſtinzione, vel non includenti in ſe aliqua quæ ſunt aliquo modo diſtincta; ſed praedicata contradicitoria compenſant animalitati & rationalitati independenter ab omni operatione intellectus: ergo aliquo modo diſtinguantur ante omnem operationem intellectus.

Probatur maior ex primo principio, quia id non poſteſt eſſe & non eſſe: cuius ratio eft, quia eſſe, & non eſſe ſunt contradicitoria: ergo eidem omnino indiſtincta rei non poſſunt à parte rei competere praedicata contradicitoria, alias deltruetur prium principium.

Probatur minor, quia animalitas homini habet conuenientiam aliquam, ſive negatiuam ſive positivam parum refert, cum animalitate bruti, & rationalitas non habet conuenientiam cum illa.

Item animalitas eft principium actuum potentiarum ſenſituarum; & poſteſt eſſe in aliquo, in quo non poſſit eſſe rationalitas, & praedicari de pluribus ſpecie differentiis: ſed nihil ex hiſ poſteſt praedicari de rationalitate, vt patet, ſed contradicitoria omnium iſtorum poſſunt praedicari de illa; ergo, &c.

K k k 2 Probatur.

Proprie-  
tas di-  
stinguai-  
tur a  
realiter  
et subie-  
cto.

*Probatur secundò, ex suppositione, quod risibilitas id estificetur realiter homini, quod suo loco probabitur: risibilitas distinguitur ab homine ante omnem intellectus operationem: non realiter, ergo formaliter.*

*Probatur antecedens, Quia risibilitas non est de essentia hominis & presupponit ipsum hominem, à quo Metaphysice pullulat: ergo distinguitur aliquo modo ab ipso à parte rei.*

*Respondebunt ad hanc aduersarij, animalitatem & rationalitatem, hominem & risibilitatem, & omnia similia distinguuntur virtualiter, seu fundamentaliter, non formaliter aut actu, & hoc sufficere ut praedicta contradictionia ipsis competere possint.*

Vel di-  
stin-  
gio  
virtualis  
&  
fun-  
damen-  
talis co-  
nentur eis  
formali,  
vel non  
sufficit.

*Contra, Quando dicas quod distinguuntur virtualiter, vel dicas quod animalitas non sit formaliter rationalitas, nec è contrà: vel dicas quod animalitas sit formaliter rationalitas à parte rei.*

*Si primum dicas, habeo intentum: Quia quando dicas quod distinguuntur formaliter, nihil aliud intendimus, quam quod à parte rei animalitas non sit rationalitas, nec è contrà: & idem est de homine & risibilitate: ergo si per distinctionem virtualem hoc ipsum intelligatur, qui eam concedit, concedit nostrum intentum, quānū non vtratur eodem nomine.*

*Si secundum dicas, Manet adhuc argumentum, quandoquidem impossibile est, quod eidem omnino rei sine illa distinctione actuali, praedicta contradictionia conueniant.*

*Confirmatur, Quia vel ista distinctione virtualis est independenter ab intellectu, vel non est: si primum, ergo habetur aliqua distinctione à parte rei inter animalitatem & rationalitatem quocumque nomine vocetur, & nihil aliud intenditur.*

*Si secundum ergo nulla responsio, quandoquidem argumentum conuinicit aliquam distinctionē independenter ab intellectu. Non est ulterius inhærendum in impugnatione huius responsionis, quia quotquot ea vuntur, videntur coincidere in rei veritate nobiscum, & solis verbis discrepare: nos autem non libenter contendimus de nomine, vbi de re agendum.*

*19. Itaque ad predicta altera respondetur iuxta sententiam Nominalium, supponendo eandem omnino rem sine illa distinctione posse respicere effectus diuersos, v.g. rem illam simplicissimam Metaphysicę, quae dicitur homo, posse respicere actum sensationis, v.g. visionis, aut auditionis, & actum rationis, v.g. intellectu- nis & discursus; & secundum quod respicit priores actus, posse vocari uno nomine, v.g. animalis, & definiri etiam una distinctione: secundum verò quod respicit posteriores actus, posse vocari alio nomine diuerso, v.g. rationalis aut hominis, & definiti etiam diuersa definitione, quānū in rei veritate sit eadem omnino res sine illa distinctione in se, quā explicatur & significatur vtroq; nomine & definitione, quatenus tamen respicit effectus diuersos, qui possunt ab illa prouenire.*

*Quo supposito, Quia nulla est ratio, cur ita non sit de facto in homine, si potest ita fieri, & nulla est etiam ratio cur non possit ita fieri.*

Quo-  
modo  
pradica-  
fa con-  
tradicto-  
rii pos-  
funt co-  
petere  
eider  
simili-  
cissima  
rei.

*Respondeo in forma ad argumentum, distinguendo maiorem: animalitas, secundum quod connotat, aut quod respicit sensationem distinguuntur à rationalitate, secundum quod respicit actus rationales, concedo; secundum se & absolute distinguuntur, nego maiorem.*

*Et per hoc patet ad secundam probationem; cuius antecedens est distinguendum sic: risibilitas secundum quod connotat risum, est distincta ab homine, secundum quod connotat actus rationales, hoc est intellectu- nis, volitionis, concedo; absolute & secundum se, nego antecedens.*

*Ad cuius probationem respondetur distinguendo antecedens: risibilitas secundum quod connotat risum, presupponit hominem secundum quod connotat actus rationales, & non est de essentia ipsius, concedo; secundum se & absolute, nego antecedens.*

*20. Ut autem probabilitas huius doctrinæ magis appareat, pro eius maiori confirmatione sic argumen- tor: Similia argumenta, quibus probatur distinctio à parte rei inter animalitatem & rationalitatem, possent fieri ad probandum quod ès, ut sic, commune Deo & hominibus (quod secundum omnes non dicit nisi uniuersam simplicissimam formalitatem) constet pluribus formalitatibus; ergo cum hoc non concluderent de ente, videtur etiam quod non concludant illud de hominis animalitate & rationalitate; & sicut ex illis argumentis male colligeretur distinctio plurium formalitatum in ente ut sic, ita etiam male colligitur ex illis quod sit distinctio pluri formalitatum à parte rei in homine.*

*Consequens videtur euīdens, probatur antecedens, supponendo eandem ipsam simplicissimam formalitatem entis, ut sic, esse principium unitatis, bonitatis, & veritatis suę, & secundum quod est principium unitatis, formaliter loquendo, non esse principium veritatis; quod Scotifla omnes admittere debent. Vocetur ergo, claritatis gratia, ens, quatenus principium unitatis, formaliter loquendo, A. & secundum quod est principium veritatis, vocetur B. Hoc supposito probatur antecedens: A. formaliter loquendo non est principium veritatis, & B. est principium veritatis: ergo A. distinguitur formaliter a B. & consequenter erunt duas formalitates in ente ut sic, secundum quarum unam erit principium unitatis, & secundum alteram veritatis. Hoc argumentum est omnino simile isti, quo probabitur distinctione animalitatis à rationalitate; ergo verum est prædictum antecedens.*

*Confirmatur, Quia sequeretur quod rationalitas hominis, seu ultima differentia ipsius includeret plures formalitates, contra Scotum & veritatem.*

*Probatur sequela, Quandoquidem potest intelligi, ut est principium Metaphysicum ex quo emanat intellectus, & voluntas: & ut consideratur tanquam principium unius, non consideratur ut principium alterius, ergo contradictioni possunt de ipsa praedicari.*

*Confirmatur secundò, Quia si ex eo quod una res res- piciat res diuersas, colligatur quod includat plures formalitates positivas distinctas à parte rei, non potest assignari illa formalitas tam simplex, de qua non potest colligi quod includat plures formalitates distinctas: sed hoc est absurdum, & contra Scotifla omnes, ergo: Maior pater, quia non potest assignari illa formalitas, quae non respiciat diuersa, & quae non potest intelligi, ut respiciat unum ex illis, quin intelligatur ut respicit alterum.*

*Minor patet, quoad primam partem, quia alias in qualibet re darentur infinitae formalitates positivas, patet etiam quoad secundam partem, quia illi admittunt plures formalitates simplicissimas.*

*Ex hac doctrina patet, Quam insufficienter colligitur distinctio formalis inter aliqua ex diuersis definitiobus, nam eadē omnino res simplicissima potest habere diuersas definitions secundū quod respicit diuersa.*

*22. Confirmatur tertio, quia maior pars Scotiflā cōcedit phantasiam, imaginationem, sensum communem, & cæteras potentias sensitivæ internas non esse neque quidem formaliter distinctas, & tamen habent diuersas definitions, ut pater in libris de anima; & certè hæc confirmationi confirmat totam hanc doctrinam, quia omnis ratio, quæ probat animalitatem distinguunt ab homine, vel à rationalitate, videtur etiam probare sensum communem,phantasiam, & imaginationem esse distincta formaliter, ut suo loco ostendit.*

*Confirmatur ultimo, Quia intellectus secundum eandem formalitatem est principium simplicis apprehensionis, iudicij, & discursus, itavt sit eadem omnino formalitas intellectus, à qua omnes istæ operations diuersæ proueniunt; & tamē secundū quod intelligitur esse principiū simplicis apprehensionis, non intelligitur esse principiū discursus, aut iudicij; neque etiā quatenus consideratur in ordine ad discursum, habet eandem*

dem definitionem, quam haberet ut consideratur in ordine ad iudicium, vel simplicem apprehensionem: ergo similiter quantumvis entitas hominis sit principiū sensationis & discursus, & quatenus consideratur in ordine ad sensationem, habeat diuersam definitionem à definitione, quam habet, ut consideratur in ordine ad discursum; non tamen inde sequitur quod includat plures formalitates à parte rei distinctas, secundum quarum vnam respiceret sensationem, & alteram discursum.

24. Sed contra totam hanc replicam, quæ videtur optimaria quæ fieri potest contra distinctionem formalēm in creatis, facit, quod supponat semper diuersas definitiones & nomina, ex quibus colligimus distinctionē formalēm inter aliqua esse definitions, quæ darētur de re aliqua non secundum se, sed vt respiceret res aliquas diuersas; quod tamen est falsum; concedimus enim diuersas definitions, quibus definiret & describeretur res vt respiceret res distinctas, aut ut consideraretur in ordine ad illas, non necessariō arguere distinctionem formalēm, vt bene ostenditur in replica, sed negamus diuersas definitions aut descriptions, quibus res definitur, vel describerentur secundum se, non arguere distinctionem formalēm.

25. Tota autem difficultas modo consistit in ostendendo quomodo cognosci possit rem aliquam definiri, aut describi secundum se, & non vt respicit res alias distinctas: nam nisi hoc ostendatur, adhuc aduersarij poterunt dicere quod res illæ, quas nos dicimus definiri secundum se, non sic definitur, sed vt respiciunt res distinctas.

*Ad hanc autem difficultatem respondetur signum sufficiens esse ad collendum, quod vna & eadem formalitas non definitur, quatenus respicit operationes, aut res distinctas diuersis definitionibus, aut descriptionibus, si vna ex illis definitionibus possit competere aliqui, cui altera definitio competere non possit: v.g. quia definitio, quæ darur de animali, potest competere aliqui, cui definitio rationalitatis non competit, propterea bene colligi potest non esse eandem formalitatem, quæ vtraque definitione describitur, aut definitur. Sunt enim alia viae quibus id colligi possit, sed de his alias Deo volente agemus.*

*Additio ad hanc: Si definitio animalis non esset definitio ipsius secundum se, sed tantum vt respiceret aliquam operationem, quod tum non definitur propriæ definitione essentiali, & pariformiter non haberemus vlam definitionem essentialiem propriam alicuius rei; quod videtur esse magnum inconveniens.*

*Probatur secundo conclusio argumento Theologico: datur distinctione formalis in diuinis: ergo & conclusio est simpliciter vera, & præterea datur distinctione formalis in creatis.*

Prima consequentia est euidentis; probatur secunda, quia difficilius & magis contra rationem iudicatur communiter, admittere distinctionem formalēm in diuinis, quam in creatis: ergo si datur in diuinis, non debet negari in creatis.

Probatur antecedens primarium: essentia diuina est communicabilis, & de facto realiter communicata, ac identificata Filio actu & independenter ab omni operatione intellectus: paternitas vero diuina secundum se independenter ab omni operatione intellectus non est actu communicata Filio; similiter per paternitatem actu & formaliter independenter ab omni opere intellectus constituitur Pater in esse Patris, & distinguuntur realiter à Filio; per essentiam vero diuinam non constituitur actu & formaliter in esse Patris, nec distinguuntur realiter à Filio: ergo est aliqua distinctione actualis à parte rei ante omnem operationem intellectus inter essentiam diuinam & paternitatem.

Probatur consequentia, Quia si nulla prorsus sit distinctione realis, aut formalis inter ipsa à parte rei ante omnem operationem intellectus, impossibile est quin quidquid actu conueniat vni à parte rei, formaliter conueniat alteri: est enim inimaginabile, si nulla sit distinctione actualis à parte rei inter paternitatem & essentiam,

sed ita se habeant, vt ipsamet essentia à parte rei sit formaliter loquendo paternitas & è contra paternitas, sit ipsamet essentia formaliter loquendo, quin quidquid prædicatur de essentia, prædictur de paternitate & quidquid prædicatur formaliter de paternitate, prædictari possit formaliter de essentia: ergo cum communicari & identificari Filio prædictur de essentia, etiam idem debet prædictari de paternitate; & sic Pater non distinguetur realiter à Filio contra Fidem.

*Confirmatur hoc: Quia Pater actu distinguitur realiter à Filio à parte rei ergo debet habere actu aliiquid, quo distinguitur à Filio: sed non haberet aliiquid actu, quo distingueretur à Filio, nisi haberet aliiquid à parte rei aliquo modo actu distinctum à Filio: ergo debet habere aliiquid tale, & consequenter à parte rei dantur in diuinis aliqua actu distincta.*

*Confirmatur secundo: Quia impossibile est, quod eidem non includenti vlla prædicata distincta possint actu competere prædicata contradictionia saltem, nisi per ordinem ad diuersa: sed si nulla esset actu à parte rei distinctione inter paternitatem & essentiam, eidem rei à parte rei non includenti prædicata distincta competenter prædicata contradictionia, ut communicari actu, & non comunicari actu, distingui realiter & non distingui realiter. Et hoc non per ordinem ad distincta, quia non possunt assignari vlla connotata, per ordinem ad quæ communicari, & non communicari possint competere essentia & paternitati, nisi admittatur aliqua distinctione actualis actu in diuinis ante omne opus intellectus, vt consideranti rem hanc patet: ergo necessario admittenda est talis distinctione.*

*Nec etiam valet dicere quod in creatis quidē prædicata contradictionia nequeant conuenire eidem rei distinctione absq; connotatione distinctorum, secus tamen esse in diuinis; Nam si in diuinis id possit esse verum, cur idem non posset esse verum in creatis: aut quomodo poterit impugnari proterius aliquis qui idem diceret de creatis: Deinde si in diuinis contradictionia possint prædicari de eadem indistincta re, posset aliquis dicere quod Deus esset sapiens & non esset sapiens, quod esset & non esset, nec poterit qui id dixerit, conuinci argumento illo de contradictioni, quod est absurdum.*

28. *Communior responsio ad hanc probationem, quæ reuera videtur tam euidentis, quam vlla, quæ in tota Philosophia adduci solet ad aliiquid probandum, est, quod quidquid cōpetit vni formalitatē competit alteri formalitatē omnino indistincta sic, vt neque actualiter, neque virtualiter distinguantur, & quod prædicata contradictionia nequeant cōpetere eidē rei nō habenti distinctionem actualē, aut virtualē, sed quanvis eadem res nō habeat distinctionem vllā actualē, modo tamē habeat virtualem, hoc sufficit vt ipsi possint cōpetere prædicata contradictionia, & vt ipsi secundū vnam formalitatem possit competere aliiquid, quod secundum aliam formalitatem virtualiter distincta nequeat ipsi cōpetere. Ita autem contingit in proposito, vt essentia diuina sit virtualiter distincta à paternitate, & consequenter, licet actu nullo modo distinguantur, posset aliiquid competere essentia, v.g. communicari, & identificari Filio, quod non competit Paterhītati.*

*Contra tamen hanc responsonem, primū, quia sic posset quis dicere quod aliiquid posset existere & nō existere simul propter distinctionem virtualem, & quod eadem anima posset esse vnta & non vnta corpori.*

*Et si dicas distinctionem virtualem non sufficere, nisi simul cum infinitate, petis principium, & non poterit proterius conuinci, qui dixerit posse eam sufficere cum finitate, si poterit cum infinitate.*

*Contra secundo, Quia illa distinctione virtualis, vel facta est vt aliiquid sit actu in Patre quod non sit identificatum Filio, vel non facit.*

*Si facit: ergo habetur actu aliiquid in Patre, quod actu distinguuntur ab essentia, quæ est identificata Filio.*

*Si non facit: ergo saltem est quod Pater sit distinctus realiter & actualiter à Filio.*

Distin-  
cio vir-  
tuialis  
non sal-  
uat præ-  
dicata  
contra-  
dictoria  
conue-  
nientia  
essentia  
& feli-  
ctionibus

30 *Contra tertium*, est distinctio virtualis inter essentiam diuinam & attributa divina, & tamen non propterea potest communicari alicui, cui attributa non communicantur: ergo distinctio virtualis etiam cum infinitate, non sufficit, ut essentia dicatur communicari, & identificari Filio: paternitas vero non communicetur, neque identificetur ipse, nisi actu distinguatur.

*Et si dicas* reuera hac non sufficere, sed ulterius require oppositionem relatiuam inter Paternitatem & filiationem ad hoc, ut paternitas distinguatur realiter.

*Aduic contra facit*, Quod non sit oppositio inter paternitatem & filium, seu filiationem, magis quam inter essentiam, & filium, seu filiationem, si nulla prorsus sit distinctio formalis, aut essentialis inter paternitatem & existentiam, est enim impossibile concipere quod paternitas sit relatio magis quam essentia, si nulla prorsus sit distinctio actualis à parte rei inter utramque: si enim à parte rei formaliter & actualiter non habent ullam diuersitatem, quo modo poterit una esse relatio & altera non esse?

*Contra quartum*, Quia quando principium distinctionum aliquorum est virtualiter tantum distinctum ab eo, in quo conueniunt, ipsam tantum virtualiter distinguuntur, & non distinguuntur actu: ergo si paternitas & filia sunt tantum distincta virtualiter ab essentia diuina, ipsae personæ diuinæ non distinguuntur actu, sed virtualiter tantum.

*Contra quintum*, Quia quando dicitur quod distinctio virtualis sufficiat ad praedicta contradictione, absque connotatione rerum extrinsecarum, vel supponuntur esse aliqua distincta rationis formalis, que sic distinguuntur, vel non supponuntur. Si supponuntur, ergo admittuntur aliqua distincta actu reperiiri, inter qua reperiitur distinctio virtualis, neque enim aliquid idem realiter & formaliter distinguatur virtualiter à semet ipso. Si non supponuntur, ergo male dicitur quod datur in diuinis distinctionis virtualis.

*Contra sexto*, Quia impossibile est ullam distinctionem aut realem, aut virtualē, aut formalē, facere ut idem secundum idem formaliter sit & non sit tale formaliter: ergo impossibile est, ut distinctio villa virtualis sufficiat ut eidē rei, quae est Deus pater, secundum eandem rationem formalem considerata possit cōpetere esse identificatum & non identificatum: ergo si hæc duo ipsi competit, oportet assignare alias rationes plures distinctas aliquo modo, secundum quas competunt ipsi illa predicata, quod est nostrum intentum.

*Contra denique septimum*, Quandoquidem omnis inconvenientia, quæ sequitur ex distinctione actuali formalis, quā ponimus nos, sequitur ex distinctione virtuali ad ueritorū: ergo frustra subeūt ingētes difficultates has ad fugienda distinctionē actualē nostrā. Consequens est cūdens: probatur antecedens, quia certe non potest assignari cur magis una quā altera repugnet simplicitati, infinitati, unitati, aut aliis perfectionibus diuinis.

31 *Probatur tertio*, Quia de fide est Filius aeternum produci per intellectum & non per voluntatem, & propterea vocatur ipsius productio, generatio: Spiritum sanctum vero produci per voluntatem, & non per intellectum: ergo distinguuntur intellectus a voluntate à parte rei: sed non distinguuntur realiter, ut est de fide: ergo formaliter.

*Respondent aliqui*, Si intellectus & voluntas considerentur prout in Deo sunt à parte rei, negando antecedens: si vero considerentur nostro imperfecto modo concipiendi, concedendo antecedens.

*Sed contra*, Quia sic sequeretur quod verè Filius non generaretur magis quam Spiritus sanctus, quod videtur periculo summum in fide.

*Respondent alij*, intellectum & voluntatem distinguunt virtualiter & hoc sufficere ut Filius procedat per intellectum & non per voluntatem. Sed hanc responsionem impugnauimus supra. Videantur aliae plures rationes apud Radam tom. 1. *controversiarum*, controv. 4. & alios Scotistarum, apud quos etiam videri possunt plures

authoritates Sanctorum, quæ nostram sententiam valde confirmant. Nobis modo sufficiant duo loca: vnuus S. Aug. 7. de Trin. c. 5. Non ea Pater quo Deus nec eo Deus quo Pater; ergo à parte rei est aliqua distinctio inter Deum & paternitatem, secundum August. Alter Damasceni lib. de Fide c. 4. Si dixeris bonum, iustum, &c. Non natura Dei sed quæ circa natura sunt dixeris; ergo bonitas & iustitia diuina, & idem est de ceteris attributis, distinguuntur ab essentia diuina secundum Damascenum.

*Solutio obiectionum ex doctrina Scotti.*

33. *Recupitus magna diligentia proponit c. 5. doctrinam Scotistarum de formalitatibus & distinctionibus*, ut ex illa validius, & efficacius impugnaret distinctionem formalem attributorum, & consequenter omnem. Placuit hic veritatis & Scottistica doctrinæ gratiam proponere, ac soluere argumenta ipsius.

*Primum est*, Si daretur distinctio formalis, non dare tur distinctio rationis: hoc est contra Scottum, qui admittit sapissime distinctiones rationis: ergo.

Probat sequelā majoris satis fusæ & cōfusæ. Vis probationis consistit in hoc, quod nō potest dari distinctio rationis, nisi formando de re aliqua indistincta, à parte rei plures conceptus obiectuos; sed quotiescūque sunt plures conceptus obiectui, erit distinctio formalis atque intellectum in illa re, si derur villo modo talis distinctio: ergo non dabatur distinctio rationis.

*Respondeo secundo*, negando sequelam: Quia quando intellectus formarer plures conceptus de re indistincta, qui plures conceptus à parte rei ipsi non competenter, facerent distinctionem rationis in illa re, & extrema, inter quæ fieret ista distinctio rationis, non haberent distinctionem formalem; nec ullam omnino nisi rationis: *Vnde in forma ad probationem sequela*, *Respondeo* distinguendo maiorem: formando plures conceptus obiectuos, qui verè à parte rei reperiuntur in illa re sic distincti, nego maiorem: qui non reperiuntur, concedo maiorem, & similiter distinguo minorem: quotiescumque dantur plures conceptus obiectui, qui sunt à parte rei, concedo minorem; qui vere non sunt, nego minorem & consequentiam.

Itaque quando intellectus prædicat Petrum de seipso considerando ipsum per modum distincti & pertinentis ad semetipsum, format tum duos conceptus obiectuos Petri, qui conceptus obiectui non sunt vere à parte rei, & propterea facit distinctionem rationis inter Petrum & seipsum; sed quando considerat in Petro animalitatem & rationalitatem, formando de ipsis duos conceptus obiectuos distincta rationis; quia illi conceptus reperiuntur à parte rei in Petro, propterea non facit tum distinctionem rationis, sed considerat res distinctas distinctione formali.

*Rursus*, Quando intellectus eandem formalitatem obiectuam considerat in ordine ad diuersa, quæ respicit, ut v.g. formalitatem voluntatis, quatenus respicit voluntem & nolitionem, & cogitat ipsam, ut respicit unum ex illis, esse distinctam à semetipsa ut respicit alterum, facit tum distinctionem rationis in voluntate; sed quando considerat duas formalitates obiectuas, v.g. intellectum & voluntatem (loquor in nostra sententia, qui identificamus has potentias realiter, & inter se, & cum anima; quod an ita sit, non facit ad propositum) quia reuera à parte rei sunt distinctæ rationis, non sit distinctio ullam ab intellectu, sed potius considerantur ab illo res, quæ sunt antecedenter distinctæ, secundum quod sunt distinctæ.

34. *Secondum*, Minima distinctio assignanda est inter attributa: sed distinctio formalis non est minima: ergo illa non est ibi ponenda.

*Probatur minor*, Quia minor est distinctio ex natura rei secundum Scottitas.

Distinc  
tio for  
malis nō  
tollit  
omnem  
distinc  
tione  
rationis

*Hoc argumentum est satis frivoolum, & solum de nomine distinctionis ex natura rei, qua nomina aliquando confunduntur sic, ut idem significant, & sic minor esset negliganda cum sua probatione. Aliquando vero ab aliquibus capiatur in diuersa significacione, ita scilicet ut magis late pateret distinctio ex natura rei, quam distinctio formalis: & in hoc sensu, si distinctio ex natura rei dicatur minor quam formalis, falsa est maior, nec eam assertavit Scotus: nam licet dicat distinctionem formalē esse minimam ex iis, quae præcedunt intellectum, non capit distinctionem formalem, quatenus distinguitur à distinctione ex natura rei, sed quatenus complectitur omnem distinctionem, quæ præcedit intellectum, & non est realis rei à re, nec rei à modo separabili.*

35. *Tertium, Si daretur distinctio formalis, daretur etiam realis: sed hoc est falsum, ergo & illud vnde sequitur.*

Probat sequela, quia ideo daretur formalis & non realis, quia formalis est minor quam realis: sed hoc est falsum, ut probatur variis rationibus nullo modo sufficientibus & procedentibus ex æquiuocatione ly formaliter, & quarum solutio patebit ex responsione, mox danda.

*Itaque respondeo negando sequelam, & ad probacionem dico primò, maiorem esse falsam in sensu præciso & formalis: sed ratio est, quia dantur principia colligendi formalem, & non sunt principia colligendi realem distinctionem, sed potius sunt principia colligendi, quod non detur distinctio realis.*

*Dico secundò minorē esse falsam, & ratio cur distinctio formalis est minor, est quia illa formalitatem, seu cōceptus obiectivū, qui solum formaliter distinguntur, non sunt tam distincti, vt vnum possit separari realiter ab altero, aut ab altero produci: sed quia realiter distinguntur sunt tam distincta, vt possint separari, aut vt vnum possit alterum producere, vel ab altero produci.*

*Dici etiam potest minor distinctio illa, quæ est formalis, quia non sufficit ad hoc, vt quod sic distinguatur, dicatur simpliciter alia res ab illo, à quo sic distinguatur: secus autem est de distinctione reali.*

36. *Dices, Distinctio formalis stat inter distincta realiter, distinguitur enim brutum ab homine formaliter, tamen sunt distincta realiter: ergo falsum est quod quæ distinguuntur formaliter non sunt separabilia, aut talia, quorum vnum non possit produci ab altero, aut alterum producere, aut quæ non possunt dici simpliciter alia à se inuicem.*

*Respondeo distinguendo antecedens: Distinctio formalis, de qua hic agimus, nego antecedens; distinctio formalis in alijs significatione, concedo antecedens; & similiter distinguo consequens: quæ distinguuntur formaliter distinctione formalis, de qua hic agitur, nego: alia distinctione, transeat, sed non facit ad rem. Itaque, vt aduerti in initio huius disputationis, distinctio formalis capitur duplificiter.*

*Primum pro distinctione, quam habent res diuersarum existentiā aut formarum, siue illæ distinguuntur realiter, siue non: & in hoc sensu distinctio formalis potest stare cum separabilitate & alietate perfectissima; & identitas formalis opposita ipsi potest stare cum distinctione reali, vocando illa eadem formaliter, quæ non habent dissimiles formas, sicut non habent individua eiusdem speciei, & similiūm accidentium; nec de hac distinctione formalis agimus hic.*

*Alio modo capitur distinctio formalis pro ea, quæ est inter formalitatem realiter identificatas; & hæc necessariò reperitur cum identitate reali, & excludit distinctionem realē, nec sic dicitur homo & brutum distinguiri formaliter, aut Petrus, & Paulus non distinguiri formaliter: & per hoc corrut totus discursus Recupiti in tertia sua ratione.*

37. *Quartum, Si attributa distinguenteruntur formaliter, distinguenteruntur se totis obiectiue; sed hoc est falsum, quia hæc est maxima distinctio, & infert realē.*

Probatur sequela, quia non conuenient in aliquo conceptu communi quidditatiō, quod saltem verum esse debet de differentiis aut modis vltimo constitutis

attributorum, propter principia illa, ex quibus Scotus probant vltimas differentias esse primo diuersas: ) sed quæ non conuenient in vlo conceptu communi quidditatiō distinguntur se totis obiectiue.

*Respondetur distinguendo maiorem: Distinguuntur se totis obiectiue, intelligendo per hoc quod non conueniant in aliquo conceptu communi, transeat maior; nec id est absurdum, nec talis distinctio est maxima distinctio, nec infert realē, quia reperitur inter rationalitatem & animalitatem quæ non distinguntur realiter: distinguuntur se totis obiectiue: quatenus hoc significat aliqua realiter distinguiri, & præterea non conuenire in alio conceptu communi, nego maiorem, id enim esset absurdum.*

*Itaque duplificiter possunt aliqua distinguiri se totis obiectiue.*

*Primum sic, vt & distinguuntur realiter, & non conueniant in vlo conceptu communi præciso, ac abstracto, Dupliciter alii  
qua pol-  
vt conuenient homo & brutum, albedo & nigredo: & sunt di-  
qua sic distinguuntur, maxime distinguuntur, quia &  
habent distinctionem realē, & præterea non habent fe totis  
conuenient formalē in uno conceptu communi obiecti-  
vnuoco. Talia autem sunt res diuersorum prædicame-  
torum, in sententia communi negante vnuocationem  
entis; & talia etiam sunt ens rationis & ens realē: & vi-  
tima differentia bruti.*

*Secundū possunt aliqua distinguiri se totis obiectiue, quæ non conuenient in aliquo conceptu communi formalis, siue distinguuntur realiter, siue non: & hoc modo vltima differentia se totis obiectiue distinguuntur, & animalitas, ac rationalitas ciudem hominis.*

*Primo modo attributa non possunt distinguiri se totis obiectiue; bene tamen secundo modo possunt distinguiri, absque eo saltem, quod inde sequatur quod distinguuntur realiter.*

38. *Quintum, Si attributa distinguenteruntur formaliter, etiam existentia distinguenteruntur formaliter ab essentia, quod est contra Scotum 1. distinctio. 2. quæstione se-  
cunda, & alibi, vbi vult existentiam esse de conceptu  
essentia diuina.*

*Respondeo primò: Si daretur aliqua ratio particularis, ob quam existentia nō distinguenteruntur formaliter ab essentia, quia ratio non concurreret de attributis, negari debere sequelam, propter illam ipsam disparitatem.*

*Respondeo secundò admissa sequela, negando quod id sit contra Scotum: quia quamvis existentia esset prædicatum essentiae diuinae, non inde sequeretur, quin distinguenteruntur formaliter ab ipsa, quandoquidem anima-  
litatis, & rationalitas sunt prædicata essentialia hominis; & tamen distinguuntur formaliter ab homine. An autem existentia sit de essentia Dei, vel sit formalitas, vel modus intrinsecus, non pertinet ad hunc locum, quia perinde est quantum ad difficultatem presentem, quid dicitur; & Scotus ea in te problematicus fuisse videtur de quo suo loco.*

*Et per hoc patet ad sextum argumentum eius, quod est de singularitate. Nam quamvis esset de essentia Dei, posset distinguiri formaliter ab essentia eius. Obiter autem addo, quod in decursu sexti argumenti supponat hic author doctrinam falsissimam, & implicanter in terminis, nempe prius habere Sortem quod sit homo, quam quod sit Sortes. Nam quamvis homo sit prior quam Sortes, aut haecceitas illa; tamen implicat quod possit homo competere Sorti, antequam Sortes sit, nec potest esse Sortes, quin habeat differentiam individua-  
lem, à qua constituitur in esse Sortis.*

*Conferatur hoc: Quia in illo priori, in quo competit Sorti esse homo, queror an sit Sortes, nec ne: Si sit Sortes in illo priori: ergo homo non competit ipsi, antequam competit ipsi esse Sortes. Si non sit in illo priori Sortes: ergo Sorti in illo priori non competit homo; nihil enim potest competitre alicui pro vlo priori, quod non est pro illo priori, vt est evidens.*

39. *Septimum argumentum, Si attributa distinguenteruntur formaliter ab essentia, nullus maneret conceptus*

KKKK

Singul-  
te non  
habet  
prior es-  
se homo,  
quam  
singula-

Cur di-  
stinctio  
formalis  
sit minor  
quam  
realis.

Multipli-  
citer ca-  
pitur di-  
stinctio  
formalis.

Universitäts-  
bibliothek  
Paderborn

constitutiuus essentiæ: hoc repugnat: ergo, & illud vnde sequitur. Probat sequelam, quia attributa non possum constituere essentiam quidditatue, alias non esset attributæ nec etiam modus vllus infinitatis, aut necessitatis, aut im participationis potest esse constitutiuum eius, quia modus non potest esse formalitas: constitutiuum autem debet esse formalitas.

*Respondeo primo.* Etiam si attributa non distinguenterunt formaliter ab essentia, adhuc manere difficultatem de constitutiuo essentiæ: & quamvis attributa consti tuerent formaliter essentiam, adhuc distinguenterunt formaliter ab ipsa: vnde non facit hoc argumentum villo modo ad propositum, si bene aduertatur.

*Respondeo secundo* directe, negando sequelam, quandoquidem constitutiuum essentiæ esset ista formalitas, ratione cuius exigit habere tales proprietates, attributa, & modos: & si hoc non potest cōpetere modo vlli, tum erit aliquid aliud, quod non est modus formaliter, sed principium modi, de quo amplius in Theologia.

40. *Oltavum argumentum.* Si attributa distinguenterunt, etiam perfectiones essentiales Dei distinguenterunt formaliter: hoc est absurdum: ergo, &c. Probat minorem primo, quia si gradus essentiales, v.g. entis, substantiae, spiritualitatis, intellectualitatis, distinguenterunt formaliter à Deitate secundum ultimam rationem Deitatis, Deitas secundum illam rationem ultimam non esset nec ens, nec substantia spiritualis intellectuina. Secundo, quandoquidem alias in Deo daretur composicio Metaphysica, tam bene quam in huncmine. Tertio tandem, quia Deus esset sub genere.

*Respondeo* concedendo sequelam maioris (quidquid dicant alij Scotisti, de quo suo loco) & negando minorem. Ad cuius primam probationem dico quod ultima differentia Deitatis non debet esse, nec ens formaliter, nec substantia, nec vivens, nec spiritualis, nec intellectuina; sicut nec ultima differentia hominis debet includere formaliter gradus vlos superiores, v.g. animal, vivens, corpus, substantiam, vt dictum est disp. de Differentia in Logica.

*Ad secundam probationem dico*, quod non sequatur compoſitio Metaphysica in Deo ex pluralitate formalitatem essentialium, aut attributalium, vt paulo post ostendetur, num 54.

*Ad tertiam dico*, quod Deus non esset sub genere pre dicionali. An autem esset sub alio genere, est quæstio de nomine: & modo inclusio generis non inveniatur potestialitatem inconuenientem Deo, nullo modo esset absurdum, quod Deus contineretur sub genere, seu constaret generi: qui autem dicent Deum cōstare genere, negarent rationem generis innoluere huiusmodi potentiam; de quo etiam suo loco dictum est in Logica.

41. *Nominum argumentum:* legueretur relatio realis inter attributa: hoc est absurdum, quia non datur oppositio realis inter perfectiones absolutas in Deo. Probatur sequela, quia inter personas diuinæ admittitur à Scoto relatio realis idemtatis in natura: sed inter attributa datur vera idemtitas realis, & est sufficiens distinctio extre morū ad fundandā relationem: ergo. Minor quod primā partem est certa: probatur quoad secundā partem, quia si non esset sufficiens distinctio, maxime quia requiretur distinctio realis: sed hoc non est ad rem, vel est falsū. Vel enim intelligitur per distinctiōnē realem distinctio, quæ est à parte rei, & hæc datur inter attributa: vel distinctio secundum realitatem existentiarū, & substantiarū, & falsum est hanc requireti, quia non requiritur ad relationem maior distinctio quam ad oppositionem: sed ad oppositionem non requiritur distinctio quoad realitatem existentiarū, quia rationalitas, & irrationalitas opponuntur etiam quando non existunt actu.

*Respondeo* ad hanc obiectionem, quæ est totaliter de nomine, distingueō maiorē: relatio realis exigens extrema realiter distincta distinctione reali stricta, opposita distinctione formalis, nego; relatio realis non exigens talia extrema, concedo maiorem: & dico etiam quod inter attributa absolute reperiatur oppositio realis for-

malis correspondens huiusmodi relationi reali: nam certum est, quod misericordia sit diversa rationis formalis à iustitia, & consequenter ipsi opposita.

*Ad probationem sequente respondeo* non esse eandem rationem ponendi relationem realem strictam inter Personas diuinæ, propter identitatem, quam habent in essentia, ac inter attributa: quia illæ distinguuntur inter se distinctione reali stricta, non vero attributa, vnde ne go minorem probationis pro secunda parte, & alteram etiam minorem, qua probatur. Cuius ratio iam assignata est, quia attributa non habent distinctionem realem strictam inter se, quæ requiritur ad fundandam relationem realem strictam secundum omnes, & etiam ad fundandam oppositionem strictam.

*Ad id autem quod contra hoc opponit Recipitus*, nimur quod inter rationalitatem, & irrationalitatem etiam in statu possibili reperiatur oppositio.

*Respondeo* fallsum esse, quod habeant oppositionem realem actualem: quandoquidem ipsam non sint actualia, sicut nec habent distinctionem realem, actualem: bene tamen habent distinctionem, & oppositionem realem possibilem, sicut ipsam sunt possibilia, quia possunt existere realiter, & habere actualem oppositionem, & distinctionem realem strictam. Attributa autem, nec actu habent distinctionem realem strictam, aut oppositionem tam; nec possunt talen habere: ergo non est eadem ratio de ipsis, quantum ad hoc, ac de rationalitate, & irrationalitate: & sane mirum est virum doctum, qui intelligeret terminos, posse moueri hoc argumento, aut ipso vti.

Vt autem res melius intelligatur, dico quod inter attributa diuina potest esse talis relatio, qualis est oppositio inter illa, & talis oppositio qualis relatio. Ut autem non reperitur relatio realis stricta, quæ exigit extrema realiter distincta distinctione reali strictissima, de qua agimus, ita nec reperitur oppositio realis strictissima eque exigens talen distinctionem; sed quædammodum datur distinctio formalis *Scotistica* inter illa; ita etiam datur oppositio conformis illi distinctioni.

42. *Decimum: si attributa distinguuntur ab essentia & inter se*, vel unumquodque habet propriam existentiam, vel omnia vnam formaliter omnibus communem; neutrum dici potest. Non primum, quandoquidem sequeretur, quod distinguenterunt realiter, quæ distinctionis realis est, quæ intercedit inter res, quæ habent aliam & aliam realitatem, vel in re existentias, vel in re substantias secundum *Scotistas*.

*Et si dicatur*, ad distinctionem realem non sufficere extrema existere distinctiones existentiarū formaliter, sed requiri, vt existant sic existentiarū realiter distinctis; quod non accidit in existentiarū attributorum;

*Contra* opponit, quod sicut inter formalitatem & formalitatem nequit non esse distinctio formalis, ita inter realitatem & realitatem debet esse distinctio realis, sed (quod addere debuit, vt quidpiam concluderet) si attributa haberent distinctas existentias haberent distinctas realitates; ergo debent distinguui realiter.

*Confirmatur* hoc, quia in tantum attributa sunt idem realiter, in quantum reantur vna realitate: sed hæc vna realitas non potest sumi ab essentia; ergo debet sumi à re existentiarū, & consequenter nisi habeant vnam existentiam, non possunt habere vnam realitatem; nec identificari realiter.

*Probat minorem principalem quoad secundam partem*, Né quod non existant omnia attributa vna existentia, quandoquidem vel essent idem formaliter cum illa vna existentia, & sic essent idem formaliter inter se, & etiā cum essentia, de cuius conceptu est existentia. Vel essent distincta formaliter ab existentia illa; & hoc dici nequit, quia omne attributum est ens per actualitatem, & consequenter includit formaliter existentiam.

43. *Respondeo*, Negando minorē. Potest enim dici, aut quod existant vna communis, aut quod quodlibet habeat propriam absq; præiudicio distinctionis formalis; & nō obstatibus impugnationibus huius Aurhoris, vt parebit ex solutione minoris probationis quoad vna que

que partem. Vnde ad probationem eius quoad primam partem dico, quod si ponantur distinctæ formaliter existentia, non sequetur quod distinguantur realiter inter se distinctione reali stricta, de qua agimus; quia ad hoc requireretur quod existentia illæ plures distinguuntur realiter strictè: sicut distinguuntur existentia Petri ab existentia Pauli: sic autem non distinguuntur ista existentia plures, sed solum formaliter.

Et ad id quod contra hoc opponitur in argumeto, quod scilicet inter realitatem debet esse distinctio realis, sicut inter formalitatem & formalitatem datur distinctio formalis.

*Respondeo.* Si capiamus realitatem pro realitate stricta, que est abstractum rei, id est verum; si vero capiamus realitatem, prout coincidit cum formalitate, quæ opponitur rei, id est falsum. In proposito autem nec existentia, nec attributum ullum diuinum est realitas stricta priori modo, sed secundo modo, vnde non sequitur quod distinctio realis stricta intercedat inter ipsa, quamvis existerent pluribus existentiis formaliter tantum distinctis.

*Ad confirmationem* distinguo maiorem: in quantum reantur unica realitate, id est in quantum sunt una res, nec existunt existentiis pluribus realiter distinctis, concedo maiorem: id est, in quantum reantur unica existentia formaliter ita, ut propria existentia non competit cuilibet, neque maiorem, & concessa minori (qua tam negari potest) ac etiam prima consequentia, distinguo secundum consequens; nisi habeant unicam realiter existentiam, concedo consequentiam; nisi habeant unicam formaliter ita, ut eadem formaliter existentia, qua existit unum attributum, cetera existere debant, nego consequentiam.

*Ad probationem eiusdem minoris principalis quoad secundam partem*, qua dicit quod non possint attributa omnia existere eadem existentia;

*Respondeo*, quod distinguenter formaliter ab illa existentia. Nec obstat, quod quodlibet attributum sit ens per actualitatem, aut quod etiam includat essentia liter existentiam: quia hoc non obstante posset distinguiri formaliter ab existentia quam includit, sicut homo distinguitur à rationalitate.

In eo ex hoc quod attributum includat essentia liter existentiam, sequitur quod existentia ab illo distinguatur aliquo modo, quia idem non includit seipsum.

*44. Undecimum argumentum* propositum *capite septimo*, ad ostendendum quod implicet identitas realis attributorum cum distinctione formalis, consistit in hoc: Attributa distincta formaliter, si identificantur realiter, vel essent idem realiter in realitate existentia, vel in realitate subsistentia, vel existentia: neutrum dici potest: ergo non identificantur realiter.

Probat minorem fusissime toto illo capite, sed impertinenter, quia non intellexit quid sit aliqua identificari realiter. Et quia longum esset minutum respondere ad singula quæ proponit, ideo breuiter rem ipsam declarabo sic, ut facile aduerteri possit discursum ipsius non esse ad rem.

*Dico ergo* attributa identificari realiter inter se, non quia identificantur essentia, nec etiam, quia identificantur subsistentia, aut absoluta, aut relativa: nec quia identificantur existentia, sed quia sunt talis natura, ut petant inter se idem: quia eorum naturam colligimus ex eo, quod nullum indicium distinctionis realis inuenimus inter illa, quandoquidem non sunt separabilia à se inuicem, nec ullum ex ipsis ab altero produci possit, ut quod, aut ut quo.

Vérum quidem est, Quod identificantur realiter essentia diuina, & etiam existentia, & subsistentia cuiuscumque diuina; sed aliud est, quod identificantur essentia, & subsistentia, aut existentia; aliud quod ideo identificantur inter se, quia sic identificantur essentia, aut existentia aut subsistentia. Quemadmodum enim habent identificanti essentia seipso, ita possunt habere identificanti inter seipso; & propterea relationes diui-

na realiter distinctæ identificantur essentia, & existentia, & subsistentia absolute diuina, si detur talis, & tamen non identificantur realiter inter se. Ergo identificatio cum essentia aut subsistentia, aut existentia praecise, non arguit realem identificationem inter se; per quod totaliter corrut totum argumentum.

*45. Duodecimum argumentum capite octavo* proposatum est huiusmodi: Non repugnat identitas formalis attributorum, ergo debet admitti, & consequenter non distinguuntur formaliter.

Probat antecedens decem instantias, quæ instantiae omnes eo tendunt, quod diuersitas conceptuum possit haberi de simplicissima formalitate, & consequenter quod ex diuersitate conceptuum non bene arguatur diuersitas formalitatum. Verum inter probandum nostram conclusionem vltro concessimus hoc, & ostendimus quando ex diuersitate conceptuum colligi deberet distinctio formalitatum, & quando non; & quamuis non esset necesse aliud hic addere, tamen in particulari ad illas instantias respondendum videbatur.

*46. Prima instantia* est quod in Sole potentia illuminatiua, calefactiua, exsiccatiua, vel sunt idem formaliter, vel non; si idem, ergo attributa poterant esse idem formaliter; si non sunt idem formaliter cum essentia Solis, sed distinctæ formaliter ab ipsa tanquam proprietates; tunc sic: vel principium vnde fluit una ex ipsis, erit distinctum formaliter à principio à quo profluit altera; vel non erit: si non erit distinctum, sed idem formaliter, ergo similiter posset dici de ipsis met potentiis quæ proflunt; si erit distinctum formaliter, contra, majem, quia principium, vnde proflunt, est ratio specifica Solis, quæ est atoma & indiuisibilis.

*Respondeo breuiter* & illas potentias esse formaliter distinctas, & principia etiam vnde profluit. Nec refert quod illud principium sit ratio specifica quia ratio specifica potest includere multas formalitates, sicut natura specifica humana includit animalitatē, & rationalitatem. Et quamvis ad eandem simplicem formalitatem possint sequi plures alia formalitates distinctæ, ut intellectus & voluntas sequuntur ad differētiā specificā anima rationalis; & sicut nolitio, & volitio sequuntur ad voluntatem secundum eandem rationem; tamen quando formalitates sunt talis rationis, ut una ex ipsis possit sequi ad aliquā formalitatem, ad quam non potest sequi altera, tum non possunt sequi unquam ad eandem formalitatem in vila re, ut patet ex dictis supra.

*47. Secunda instantia* est de essentia diuina, in qua ratio subsistentia viventis spiritualis coincidit in unā indiuisibilem formalitatem: ergo idem posset dici de attributis.

*Respondeo* negando antecedens; nec ab ipso probatur, aut probari potest.

*Tertia instantia* est de essentia, ut cōparata ad attributa, nam vel secundū eādem formalitatē principiat attributa, vel secundū diuersas formalitates: si secundū diuersas formalitates: ergo tot erūt radices attributorū, quot attributa; si secundū eadē formalitatē, ergo attributa ipsa similiter poterūt dici eadē formalitas.

*Respondeo*. Quantum ad rem praesentem posse dici quod vel secundū eādem formalitatē vel secundū diuersas: Si dicatur quod secundū diuersas, non erit inconveniens quod tot sint radices formaliter distinctæ, quot attributa. Si dicatur quod secundū eandem, non erit inconveniens quod ab eadē formalitate emanent plures formalitates distinctæ; nec erit eadē ratio multiplicadi formalitates radicales ac attributales. Quid autē absolute secundū sit ex principiis positis pro distinctione formalis colligendum erit; nam quæcumque attributa, que secundū rationem suā formalem sunt ita inconnexa, ut possit ratio formalis vniuersitatem ab aliquo, à quo ratio formalis alterius prouenire nequit, exigūt principia radicalia formaliter distincta; que vero sūt ita cōnexa ut una nequeat prouenire ab ullo à quo alterū nō debeat prouenire, non exigunt principia radicalia distincta. Et per hoc facile patet ad reliquias instantias, quas superfluum esset sigillatum proponere.

48. *Addo*,

48. *Addo*, hæc argumenta & instantias omnes nihil vrgere contra distinctionē formalem essentiā & relationum, quia quāvis forte nō esset valde necessaria distinctionē formalitatum in re, quæ conciperetur distinctionē conceptibus per ordinem ad extrinseca aliqua; tamen quoties non possunt haberi extrinseca, per ordinem ad quæ res distinctionē conceptibus conciperetur absque aliqua distinctionē antecedentia ad conceptus, manifestū est dari distinctionem actualē in illa re ante conceptus. Sic autem contingit in essentiā, & relatione paternitatis: impossibile est enim haberi extrinseca aliqua, per ordinem ad quæ paternitas conciperetur distinctionē conceptu ad conceptum essentiā, nisi detur distinctionē actualis antecedens conceptus inter paternitatem, & essentiā. Per quæ etiam patet ad alias instantias.

*Soluuntur argumenta ex ratione contra distinctionem formalem.*

49. *Prima obiecitio*, qua vitur *Vasq. 1. parte, disp. 1. c. 5. Suar. disp. 7. Metaph. sect. 1. & 1. de essentia Dei, cap. 10. ac alij:* Omne ens est vel realē, vel rationis: sed distinctionē omnis est passio entis, ergo omnis distinctionē vel est realis, vel rationis, & consequenter non datur distinctionē formalis.

*Confirmatur*, Quia quācumque actū distinguuntur à parte rei, vel non vniuntur inter se à parte rei vlo modo, & sic erunt sine dubio distinctionē realiter stricte; vel si vniuntur, aut vniuntur separabiliter, & sic etiam erunt distinctionē realiter & stricte; vel vniuntur inseparabiliter, & sic debent esse res & modus rei, & consequenter distinguuntur ex natura rei modaliter, fundamentum distinguuntur à relatione fundata in ipso: ergo non datur distinctionē formalis, quam nos asserimus, quæ neque sit realis stricte, neque realis modalis, qualis est distinctionē fundamentū à relatione.

*Respondeo* distinctionē primū consequens: ergo omnis distinctionē est realis vel rationis, capiendo distinctionēm realē, pro omni quæ non est rationis, concedo consequentiam; capiendo distinctionēm realē pro distinctionē reali stricta & opposita distinctionē formalis, nego primam consequentiam, & secundam etiam.

50. *Dices*: Omnis distinctionē quæ est inter duo entia, debet esse distinctionē realis stricta: sed omnis distinctionē, quæ nō est rationis, est inter duo entia realia: ergo omnis talis est realis stricta. *Respondeo* distinguendo maiorem, quæ est inter duo entia realia stricta, & propriè, hoc est quæ sunt propriæ res, quatenus res opponitur formaliter, concedo maiorem: inter duo entia realia impropria & in lata acceptance entis realis. quatenus scilicet ens reale complectitur etiam formalitates, nego maiorem: distinguo etiam minorem: est inter duo entia realia propria, vel impropria concedo minorem; propria tantum, nego minorem & consequentiam.

*Ad confirmationem respondeo* distinguendo consequens tertia partis antecedentis: si intelligatur per modum rei aliiquid, sine quo potest esse res, cuius dicitur modus, nego consequentiam illam: Si autem intelligatur per modum rei aliiquid commune & ad modum sine quo res potest esse, & ad formalites repertas in re & necessariò existentes in ipsa, concedo illam consequentiam, & nego alteram illatam ex toto antecedenti.

*Aliqua actū vni intur in separabiliter, quæ non sūt res & modus.* *Brenius posset responderi* negando consequentiam tertiae partis, quia aliqua actū possunt distinguī & vniintur inseparabiliter, quæ tamē nō sunt res & modus rei in sensu aduersariorum: nā animalitas, & rationalitas sic distinguuntur, & tamen propriæ locūdō neuter est modus alterius. Similiter intellectus & voluntas in nostra sententia sic distinguuntur, & tamen nemo dicit intellectū esse modū voluntatis, aut ē contrā. Imo res & modus, prout modū capiunt aduersarij, non vniintur inseparabiliter, quandoquidem res possit esse sine modo ergo quæ vniintur inseparabiliter, non se habent vt res & modus.

51. *Obiectio secundū*: Sicut essentia diuina continet in se omnia, quæ sunt in diuinis realiter, ita etiam debet continere illa formaliter: ergo non distinguuntur ab illa formaliter.

Probatur consequentia, quia sicut ex eo quod continent ea realiter, verum est dicere quod essentia diuina sit paternitas realiter, & iustitia, & misericordia: ita etiam si continet illa formaliter, debet esse verum quod sit formaliter paternitas, & iustitia, & misericordia: sed si hoc est verum, sequitur manifeste quod non distinguuntur formaliter: quia enim sic distinguuntur, non prædicantur de se inuicem formaliter.

Probatur antecedens primarium, quia sicut se habet realitas diuina essentiā ad realitates attributorū, ita se habet formalitas diuina essentiā ad formalitates relationū & attributorū: ergo si realitas diuina essentiā continet realiter realitates attributorū, ita formalitas diuina essentiā continet formaliter formalitates attributorū.

*Confirmatur*, Quia auctus, quo Deus cognoscit essentiam suam, & omnia alia, quæ in ipso sunt, est simplissimus auctus non includens plures formalitates correspondentes singulis obiectis per illum cognitis: ergo diuina essentia & cetera obiecta diuina per ipsum cognita non distinguuntur formaliter, quia alijs etiam darentur plures formalitates in actu illo, contra hypothesis antecedentis.

*Respondeo*, distinguendo antecedens: continet ea formaliter ita, vt illa possint de illa prædicari formaliter, in abstracto, dicendo: essentia diuina est formaliter sapientia diuina, & ratio formalis essentiā est formaliter ratio formalis attributorū, nego antecedens; nec id ab vlo Theologo recte affiri potest, quia alias ipsa essentia esset formaliter attributum, & esset formaliter constitutum personæ vt personæ, ac distinctionum triū personarum, quo nihil absurdius: continet illa formaliter, quatenus illa identificantur essentiā, & formaliter prædicari possunt de ipsa in concreto, concedo antecedens, & nego consequentiam; ad cuius probationē distinguo maiorem pro secunda parte: si continet illa formaliter primo modo, concedo: si secundo modo, nego maiorem; nā multa continentur formaliter in aliis secundo modo, hoc est, ita vt ratio formalis ipsorum reperiatur vnta ipsis, & sic, vt possint prædicari de ipsis formaliter in concreto, quæ tamen in abstracto nequicūt prædicari de ipsis formaliter: sic enim calor continetur formaliter in re calida, & rationalitas in homine.

52. *Ad probationem antecedentis primary*, Quæ procedit in sensu negato, nego antecedens quantum ad inclusionem realē & formalem, & ratio disparitatis, est quod implicet rationem formalem essentiā continere formaliter rationem formalem attributorum sic, vt eadem formaliter sit ratio formalis vtrorumque: imo si eadem esset ratio formalis essentiā & iustitiae, v.g. tum essentia non contineret formaliter iustitiam, sed esset formaliter iustitia; vnde probatio destruit seipsum, dum dicit essentiam includere formaliter iustitiam, & tamen vult quod sit formaliter iustitia: non implicat autem quod realitas essentiā diuina contineat realiter iustitiam, & sit etiam realiter iustitia.

*Ad confirmationem respondeo*, negando antecedens, quia satis probable est multiplicari formalitates in intellectione ad multiplicationē formalitatū in obiecto primario ipsis repertarū. Quod si sit aliqua ratio particularis, ratione cuius mediā vnicā formalitate intellectio diuina posset intelligere omnia intelligibilia, de quo in Theologia; tum non erit eadem ratio de ipsa ac de attributis, & consequenter neganda erit consequentia, & dicendum quod sicut vnicā intellectione reali possunt plura obiecta realiter distincta intelligi, ita etiam mediante vnicā formalitate intellectiōis poterunt plures formalitates obiecti primarij intelligi.

53. *Obiectio tertio*: Sequeretur in Deo compositio, si nō Physica, ad minus Metaphysica: sed hoc est absurdum, quia sequeretur quod Deus non esset summe simplex, omnis enim compositio opponitur simplicitati, ita vt, quo magis sit aliiquid cōpositum, eo minus sit simplex.

Probatur sequela maioris, quia cōpositio est distinctionum vno, quæ distinctionē, si sint distinctionē realiter, & vnicā vniōne reali stricta, cōpositio erit Physica, sicut est

Quo sé-  
su essentia diuina con-  
tinetur formaliter at-  
tributa.

est illa, quæ est inter materiam primam & formam substantialem, subiectum & accidens, partes integrantes tam homogeneas quam heterogeneas. Quod si distincta illa non sint realiter stricte distincta, sed tantum formaliter, compositio erit Metaphysica, qualis est inter animalitatem & rationalitatem, humanitatem & risibilitatem, animam & suas potentias in nostra sententia: ergo si dentur in Deo plura formaliter distincta & unita in uno identitas realis, dabitur in Deo compositio sicut Metaphysica.

Hoc argumentum est satis commune apud aduersarios & fusissime proponitur à Recupito supra capite decimo qui etiam vltius illud confirmat primo, quia si attributa sint distincta formaliter, utique etunt plura formaliter, & consequenter Deus erit constitutus ex multis, sed constitutum ex multis est compositum, & consequenter non omnimodo simplex.

Confirmatur secundo, Quia simplicitas opponitur duplicitati: ergo ubi summa simplicitas, nulla duplicitas nec multiplicitas: ergo in Deo non datur multiplicitas formalitatum.

**54.** Hoc obiectio potest habere multū de nomine: quare ut res ipsa intelligatur, & videatur realis vis eius, aduentum est, compositionem posse quidem capi pro uno in uno distinctionum, quomodo cumque se habeant illa distincta, & siue illa arguat imperfectionem, siue non: & sic sane capit ab aduersariis, siue loquantur propriè, siue non (de quo parum est curandum, quia spectat ad questionem de nomine.) *Alio modo* potest capi compositione pro uno aliquia distinctionum, quæ argueret imperfectionem. Similiter simplicitas potest capi dupliciter, uno modo pro negatione omnis distinctionis, siue id arguat perfectionem, siue non; alio modo pro negatione distinctionis arguentis imperfectionem.

**Quæ**  
**compo-**  
**sitione ar-**  
**cenda**  
**Dico,**

Itaque quando definit Patres & Concilia, Deū esse simplicissimum, & non esse compositum vlo modo, debent sine dubio intelligi de compositione, quæ argueret imperfectionem, & de simplicitate quæ dicit negationē omnis distinctionis inuoluentis imperfectionem: nā alijs non esset ylla ratio, cur alia compositione negaretur Deo, aut alia simplicitas tribueretur ipsi. Et hinc nō est inconueniens quod duas naturas, diuina & humana, cōponantur in Christo, iuxta modum loquendi satis cōmūnem Sanctorum Patrum, quia illa compositione non arguit imperfectionem in natura diuina aut Verbo.

Et sane ipsi aduersarij, quandoquidem concedunt dari in Deo à parte rei distinctionem virtualem, non possunt dare tantam simplicitatem (capiendo simplicitatem pro negatione omnis distinctionis) quantam habet conceptus simplex non includens ullam prorsus distinctionem, nec quidem virtualem.

*Etsi urgeatur contra ipsos,* Quod inde sequeretur Deum non esse summe simplicem, respondent, & bene, summa simplicitatem, prout summa simplicitas negat omnem omnino distinctionem etiam virtualem, non compete Deo, quia id non esset perfectionis: sed summa simplicitatem, quæ arguit perfectionem; & dicit negationē omnis distinctionis arguentis imperfectionem: unde non debent mirari, si nos idem dicainus.

**Plurali-**  
**tas for-**  
**malita-**  
**tum flat**  
**eu sum-**  
**ma sim-**  
**plicitate**  
**argue-**  
**perfe-**  
**ctionē.**

Modo difficultas est, an omnis distinctione formalis actualis dicat imperfectionem. Si enim dicat non est ponenda in Deo, & simplicitas diuina debet omnem talem excludere: si autem non dicat, tum poni poterit in Deo, nec compositio vlla inde sequens erit imperfectio, nec summa simplicitas diuina debet excludere talem distinctionem aut compositionem.

Nos autem negamus talem distinctionem dicere imperfectionem: & licet oppositum assentant aduersarij, tamen id non probant, nec probari potest vlo modo hoc argumento desumpto ex simplicitate diuina, quia vt hoc probaret aliquid, deberet aliunde constare quod est in controversia, nempe quod talis distinctione dicat imperfectionem. Quare reuera, si res bene examinetur, in hoc argumento petitur principium, quod tamen est Achilles, vt vocant, aduersariorum.

**55.** Itaque in forma iam respondeo distinguendo maiorem: sequeretur in Deo compositio, accepta compositione pro uno in uno distinctionum formaliter; concedo maiorem, nec id est absurdum, aut contra simplicitatem illam summam quæ Deo tribuenda est ex Patribus, Conciliis, & ratione: sequeretur in Deo cōpositio, capta cōpositio pro uno aliquia distinctionum, quæ de- ducetur Deum, & argueret in ipso imperfectionem, nego sequelam maioris; & similiter distinguo consequens: dabitur in illo compositio, id est uno aliquia distinctionum, concedo; compositio, id est, uno aliquia distinctionum quæ ipsum dedebeat, nego consequentiam.

*Ad primam confirmationem respondeo* concedendo sequelam maioris, & distinguo minoris: est compositum compositione non inuolente imperfectionem, translati, in uolente, nego.

*Ad secundam confirmationem respondeo* distinguendo antecedens: si simplicitas, quatenus capit pro negatione plurium rerum aut formalitatum, concedo antecedens; quatenus capit pro negatione plurium rerum aut formalitatum, quarum inclusio in uolueret imperfectionem, nego antecedens & distinguo primum consequens: capta simplicitate priori modo, concedo consequentiam, & nego simpliciter secundam consequentiam.

**56.** Per hoc satisfactum est argumento & confirmationibus in forma: *Sed modo restat ostendendum, cur pluralitas attributorum & aliarum formalitatum in Deo non in uoluerat imperfectionem, nec inferat compositionem dedecentem Deum, nec opponatur simplicitati excludingi pluralitatem formalitatum in uoluentem imperfectionem, sicut pluralitas formalitatum, v. g. animalitas & rationalitas in homine in uoluit imperfectionem, & infert compositionem imperfectam Metaphysicam; seu cur uno animalitas & rationalitas in homine est compositio Metaphysica imperfecta, uno vero attributorum ac plurium aliarum formalitatum in Deo non sit compositio imperfecta.*

*Respondent ad hoc communiter Scotisti.* Vnionem plurium formalitatum arguere compositionem imperfectam, quando ipsi semper formalitates ita se habent, ut una ex ipsis sit in potentia ad alteram, & perfectibilis per ipsam; quando vero non ita se habent formalitates unitæ; ut una sit perfectibilis, & altera sit actus, & perfectio, tum uno talium formalitatum non arguit compositionem imperfectam, nec quidem Metaphysicam.

Vnde quandoquidem essentia diuina sit infinita & illimitata, & quodlibet etiam ex attributis, inde sequitur quod nec essentia possit esse in potentia, aut perfectibilis per attributa, nec vllum attributum perfectibile per alterum, quia perfectibilitas est passio entis finiti, & limitati, sequitur vniuersum essentiae cum attributis & attributorum inter se non arguere imperfectionem, aut compositionem ullam imperfectam, qualis sola simpliciter vocatur compositione, & opponitur simplicitati simpliciter. Quia vero animalitas est formalitas finita ac limitata, & propriè perfectibilis per rationalitatem, inde uno ipsis cum rationalitate est compositione imperfecta & opposita simplicitati perfectæ.

**57.** *Sed contra hanc doctrinam communem Scotistarum,* Quæ etiam est ipsiusmet Scoti, occurruunt duas possimum difficultates;

*Prima est,* Quod licet ex ea sequeretur quod uno essentia cum attributis, & attributorum inter se non in uoluerat compositionem imperfectam, quia vtrumque extreum est infinitum, & consequenter imperfectibile; tamen non sequitur quin gradus, aut formalitas entis ut sic, communis vniuo Deo & creaturis, sit perfectibilis ad differentiam, aut modum, quo contrahitur ad Deum, quia illa formalitas non est infinita, alias quilibet creatura esset infinita, quia quilibet includit illam formalitatem: ergo adhuc, remanet compositione imperfecta in Deo.

*Secunda difficultas est,* Quod licet verum sit quod omne perfectibile debeat esse limitatum & finitum, quandoquidem debeat habere ex se negationem illius perfectionis

*Cur plus*  
*ralitas*  
*attribu-*  
*totum*  
*non in-*  
*uoluerat*  
*imperfe-*  
*ctionem.*

perfectionis, per quam est perfectibile; & licet sit verum consequenter quod ens infinitum sit imperfectibile: tamen quandoquidem in nostra sententia ens infinitum, v. g. essentia, potest recipere perfectionem à se formaliter distinctam, ex hoc capite videtur sequi quod sit ens finitum, licet ex hypothesi deberet esse infinitum; & ita ex nostra doctrina sequitur contradicatio, nimur quod sit finitum & infinitum.

Probatur sequela, quia optime colligitur animal esse perfectibile per rationalitatem, quia est coniungibile cum rationalitate à se distincta formaliter, & mediante rationalitatem potest formaliter aliquid facere, quod per se formaliter non posset facere absque rationalitate: ergo quandoquidem essentia diuina potest facere formaliter per misericordiam & intellectum aliquid quod nequit facere formaliter absque illis, & quandoquidem sit coniungibilis cum illis, seu potius coniungatur de facto cum illis, sequitur quod sit perfectibilis per intellectum & misericordiam, si hæc distinguantur formaliter ab illa.

58. *Esi dicatur*, quod non propterea præcisè colligatur animal esse perfectibile per rationalitatem, quod sit coniungibile cum illa, & quod possit per illam facere aliquid quod non possit facere sine illa; sed quia vltius non continet virtualiter, nec eminenter rationalitatem, essentia vero diuina continet eminenter & virtualiter perfectiones attributorum, & propterea non est perfectibilis per illas.

*Contra primo*. Quia aliquid continens virtualiter aliud, potest cum illo facere compositionem imperfectam, tam Physicam quam Metaphysicam; aqua enim continet virtualiter frigus, & tamen facit cum frigore compositum Physicum per accidens: homo continet virtualiter risibilitatem, & tamen facit cum illa compositionem Metaphysicam imperfectam: ergo quod essentia continet virtualiter attributa, non impedit quomodo cum attributis faciat compositionem.

*Contra secundo*, Quia licet hinc sequeretur quod essentia non faciat compositionem cum attributis, sicut animal facit cum risibilitate, tamen non sequitur quin gradus, seu formalitas entis, vt sic, faciat compositionem cum modo, seu formalitate contractiva ipsius ad Deum; quia certum est quod ens vt sic non continet virtualiter illum modum, seu formalitatem illum plus quam animal continet rationalitatem.

59. *Itaque propter huc respondeo*, Illam solam formalitatem vniuersalem esse imperfectam, & arguere compositionem, quæ negatur in Deo, ac opponi simplicitati, quæ adscribitur Deo; quæ vno habet dependentiam in esse realis existentiae à causa extrinseca. Vnde quandoquidem vno, seu identificatio realis & entis vt sic cum Deo, ac modo, seu formalitate contrahente ipsum ad Deum, & essentia diuina cum attributis, & attributorum inter se, non habet talem dependentiam, propterea illa vno, seu identificatio non arguit imperfectionem, nec compositionem, quæ negari debet Deo; nec opponi simplicitati summa, quæ tribuenda est Deo. Quia vero identificatio animalis cum rationalitate, & hominis cum risibilitate, habet dependentiam à causa efficienti extrinseca, quantum ad realem existentiam, itavt non possit realiter existere animal rationale, aut homo risibilis absque influxu cause efficientis; ideo illa vno ac identificatio est imperfecta compositio, & opponiatur simplicitati perfecta.

Non volo autem per hoc, quod ipsamet dependentia à causa extrinseca sit formaliter compositio formalitatum vllarum; aut simplicitas ipsi opposita sit independentia; sed quod coniungatur semper compositio illa cum dependentia, & simplicitas cum independentia, sic, vt eo ipso quo aliqua formalitates coniunguntur, quæ non habent talem dependentiam, debeat dici illa coniunctione esse absque compositione vlla imperfecta; & eo ipso quo coniunguntur tales formalitates que habent ex ratione sua formali, aut ex ratione aliquius formalitatis, ad quam sequuntur, talem dependentiam,

coniunctione eorum debeat dici compositio imperfecta.

Iuxta hanc autem doctrinam explicari ac defendi potest optimè doctrina illa communis *Scotistarum*, dum dicunt illud solum esse perfectibile & potentiale perfectibilitate & potentialitate imperfecta, quod est finitum, quia reuera solum illud potest habere huiusmodi dependentiam à causa extrinseca in esse realis existentiae; Et ad duas difficultates oppositas numero 57.

*Respondeo ad primam*, negando antecedens, quia licet iste gradus non sit infinitus secundum se, tamen ut reperitur in Deo, redditur infinitus & independens in reali existentia à causa extrinseca, propter identitatem quam habet cum modo, seu formalitate contrahente ipsum ad Deum.

*Respondeo etiam ad secundam difficultatem*, negando sequelam, Quod scilicet sequatur essentiam diuinam esse perfectibile & potentiale, ac consequenter finitam. Ad cuius probationem nego antecedens, loquendo de perfectibilitate & potentialitate imperfecta arguente limitationem ac finitatem: sed ideo colligitur, quia identificatio animalitatis cum rationalitate habet præterea dependentiam à causa extrinseca quantum ad realem existentiam; nec contra hanc responsionem hoc modo declaratam facit vllum ex multis quæ conglomerat *Recipitus* prædicto capite.

60. *Addendum hic breuiter*, Maioris doctrinae causa, ipsi aduersarii respondendum est huic difficultati: nam plurimi ex ipsis cœidunt inter animalitatem & rationalitatem compositionem Metaphysicam imperfectam, & oppositam simplicitati perfectæ, cum tamen non dicant alia distinctionem inter illa reperiunt quam virtuale, & admittant virtuale inter essentiam & attributa.

Vnde sic argumentor contra ipsos: Aut est potior ratio cur animalitas & rationalitas distincta tantum virtualiter, facient compositionem quam essentia & attributa; aut non est. Si non, ergo vel non erit compositio inter animalitatem & rationalitatem, contra hypothesis: vel erit compositio etiam, inter essentiam & attributa. Si sit potior ratio: Ergo similiter, quamvis esset distinctione formalis actualis inter essentiam & attributa, & inter animalitatem & rationalitatem, & quamvis animalitas & rationalitas actu distincta formaliter facerent compositionem: non tamen inde sequeretur quod daretur compositio inter essentiam & attributa: & sane quancumque disparitatem dabunt ipsis pro se, illa ipsa sufficiet nobis.

61. *Obiectio quarta*: Omnia quæ sunt in Deo, sunt perfectissime vnum, nisi opponantur relativa: sed attributa non opponuntur relativa, neque inter se, neque cum essentia: ergo sunt perfectissime vnum tam inter se, quam cum essentia: sed unitas opponitur distinctioni & pluraliti: ergo non datur vlla distinctione actualis, aut pluralitas attributorum in Deo. Hoc etiam argumentum prosequitur *Recipitus* supra c. 11.

*Respondeo* proxi ipsem responder ex *Scoto* diff. 8. qn. 4. distinguendo maiorem: omnia sunt vnum unitate reali perfectissima, concedo maiorem, unitate formalis, nego maiorem.

*Dices* contra hoc cum *Recipito*: cum unitate reali stat numerus & multitudo formalis, ergo in absolutis perfectionibus diuinis est multitudo quæ opponitur unitati absque oppositione relativa.

*Confirmatur primo*, inter absoluta non solum est unitas, sed summa unitas: ergo debet esse unitas excludens omnem multitudinem etiam formalitatum.

*Confirmatur secundo*, Quia non minus in Deo est summa unitas quam summa simplicitas: sed ex summa simplicitate tollitur à Deo omnis compositio etiam formalitatum: ergo ex summa unitate tollitur à Deo omnis multitudo etiam formalitatum.

*Respondeo* distinguendo consequens: est multitudo quæ opponitur unitati reali, nego: formalis, concedo consequentiam: nec id est inconveniens, sed necessarium.

*Ad primam*

Quo  
sciu  
præmis  
la reflo  
sio Sco  
tistarum  
sit vera.

*Ad primam confirmationem*: est summa vñitas realis, concedo; formalis, nego; & nego consequentiam:

*Ad secundam confirmationem respondeo* primo distinguendo antecedens: summa vñitas realis concedo, formalis, nego, & concessa minore, nego consequentiam.

*Respondeo secundo*, etiam distinguendo antecedens aliter: non minus in Deo est summa vñitas realis, quam summa simplicitas realis, transat antecedens, (& dico, transat, quia non est vñitas realis tam summa in Deo, vt excludat a Deo numerum trium Personarum diuinorum, licet sit simplicitas tam summa, vt excludat omnem omnium compositionem realem maxime secundum aduersarios:) non minus est summa vñitas excludens etiam multitudinem formalitatum, quam summa simplicitas excludens omnem compositionem imperfectam etiam formalitatum, nego antecedens; & concessa minori, nego consequentiam.

Ratio autem, quare simplicitas diuina excludit omnem compositionem imperfectam, est quia co ipso quo compositio est imperfecta, non debet competere Deo, & debet excludi a simplicitate perfecta diuina; sed pluralitas formalitatum non dicit ullam imperfectionem, & propterea non debet excludi ab vñitate perfecta diuina. Nolo prosequi cetera, quia prædictus author congerit in prosecutione huius argumenti, quia hæc intentio præsenti abunde sufficiunt.

62. *Obiicies quinto* sequeretur essentiam diuinam secundum se formaliter, antequam intelligitur pullulare sapientia & iustitia, non esse sapientem formaliter, quia impossibile est ut sit sapiens nisi a sapientia formaliter: sed antequam pullulat sapientia non est sapientia, ergo antequam pullulat sapientia, essentia diuina non est sapiens. Atqui hoc est absurdum *primo*, quia sequeretur quod non esset sapiens a se, sed ab alio, a quo distinguitur; *secundo* quia haberet se in statu potentiarum ad actum quo perficeretur; *tertio* quia sumpta secundum se non esset omnimode perfecta.

*Respondet* concedendo sequelam in illo priori: sufficere enim quod pro illo priori sit fundamentaliter sapiens, hoc est quod sit illa res, ad quam necessario sequitur sapientia formalis.

Ad assumptum autem respondeo illud negando, & distinguendo prius eius probationem: non esset sapiens a se, id est ipsa non esset formaliter ipsa sapientia, concedo; non esset sapiens a se, sed ab alio, realiter distincto, nego. Itaque propterea dicitur essentia diuina habere omnes suas perfectiones a se & non ab alio, quia non habet ullam perfectionem suam ab ullo principio realiter distincto, nec etiam illa perfectio ipsius est realiter ab ipsa distincta; non vero ex eo quod ipsa met formaliter loquendo esset omnis sua perfectio.

*Ad secundam probationem* respondeo etiam eam negando, cuius rationem iam antea assignauimus.

*Terzia probatio ad* est similiter neganda; omnimoda enim perfectio essentia consistit in hoc quod sit fundamentaliter sapiens, iusta, misericors, intelligens, volens &c. hoc est, quod sit entitas talis, ad quam istæ perfectiones necessaria sequi debent.

*Et si queras*, si sit secundum se omnimode perfecta absque sapientia formaliter, per hoc quod sit sapiens fundamentaliter, quid est necesse quod sequatur sapientia formalis?

*Respondeo*, quia si non sequeretur, essentia non esset sapientia formaliter, neque etiam fundamentaliter: non formaliter, quia, vt supponitur, non haberet sapientiam formalem; non etiam fundamentaliter, quia non esset entitas ad quam necessaria sequeretur sapientia formaliter, & quod dico de sapientia, intelligo de ceteris attributis essentiae.

*Dices* si essentia non sit formaliter sapiens, ergo erit non sapiens formaliter.

*Probatur* sequela, quia sapiens formaliter & non sapiens formaliter sunt contradictoria.

*Respondeo* distinguendo sequelam: erit non sapiens formaliter, id est ratio formalis sapientiae non est ratio

formalis essentiae, nec de ratione formalis ipsius, concedo sequelam; id est ipsa negatio sapientiae est de ratione formalis ipsius, nego sequelam.

63. Postquam hunc tractatum & totam Logicam, in qua primo decreueram ipsum collocare, apud me perfecissim, peruenit ad me primum Cursus *Arrage*, quem etiam tum petcurti, vi si quid aduerfus *Scoti* doctrinam speciale adferret, aut in fauorem eius, vel impugnaret, vel amplectere. Et quamvis cum suo loco citare, eiusque doctrinam examinare procurauerim, tamen sepe etiam quasi extra ordinem, ne discursus iam facti ordinem mutare cogerer, id facere debui, quod & hoc ipso loco primum accidit.

*Itaque hic Author* dis. 5. *Logica* sententiam *Scoti* duobus argumentis positivis impugnat, & deinde conatur fundamenta *Scoti* ex prædicatis contradictoris, diversis definitionibus compositione metaphysica, si militidine & dissimilitudine solvere.

*Prima ratio* ipsius contra nos est haec: si ratio seu gratus metaphysicus superior est ex natura rei distinctus a suis differentiis, & indifferens ad illas ut nos assertimus; sequeretur conceptum entis & substantiae quæ est in Angelo & anima rationali, posse esse in lapide ergo nec Anima, nec Angelus sunt entia spiritualia: quod enim includit aliquid quod non est spirituale, non est spirituale: sed nihil potest esse in lapide est spirituale; & Angelus ac anima includunt aliquid quod potest esse in lapide, ergo includunt aliquid quod non est spirituale.

*Confirmatur*, quia sequeretur etiam quod aliqua ratio formalis reperta in Deo, verbi gratia ratio entis, substantiae, sapientiae ut sic communis vnuoce Deo & creaturis, posset esse in creatura; & aliquid repertum in creatura posse esse in Deo: quod erroneum & chimericum, inquit, est, quia daretur aliquid in rerum natura, quod nec creatum sit, nec increatum, nimur illa ratio communis: non creatum, quidem quia potest esse in Deo: non increatum, quia potest esse in creatura.

*Respondet* facile distinguendo sequelam antecedentis: secundum se, vel aliquam formalitatem sibi similem quantum ad conceptum formale, adeo ut non possit discerni inter illas secundum rationes suas formales, concedo sequelam antecedentis: secundum se positiue & realiter considerata, nego sequelam antecedentis, & nego etiam consequentiam: ad cuius probationem distinguo maiorem: quod includit aliquid quod non est spirituale, realiter loquendo, concedo maiorem: quod non est spirituale, formaliter loquendo, sed tale tamen quod potest identificari spiritualitatib; a qua habeat realiter esse spirituale, nego maiorem, Similiter distinguo minorem: quod est in lapide nequit esse spirituale secundum se realiter loquendo, concedo minorem, formaliter loquendo, quantum ad hoc quod in suo præciso conceptu formalis non reperiatur aliqua repugnantia, quo minus possit reddi spirituale, nego minorem.

*Ad confirmationem* Respondeo eodem modo, distinguendo maiorem: aliqua ratio reperta in Deo formaliter abstrahens ex suo conceptu formalis ab infinitate & aliis, seu formalitatibus seu modis intrinsecis Deo ipsi propriis, sic ut illa ratio, vel secundum se, vel secundum aliquam formalitatem ipsi omnino formaliter similiter possit reperti in creatura, concedo maiorem; nec id est chimericum aut erroneum; sed potius oppositum quod est contra principia vulgaria Metaphysica: aliqua formalitas seu ratio reperta in Deo ut afficitur formalitatibus aut modis intrinsecis Deo soli propriis, aut etiam secundum se positiue, nego maiorem.

Ad probationem minoris dico non sequi, ex admissa illa ratione communi ac indifferenti, formaliter dari aliquid quod non sit aut creatum aut increatum; quia illa ratio formalis ut in Deo, est quid increatum, non quidem ex suo conceptu formalis, sed ex identificatione eius cum Deo; & similis ratio formalis reperta in creatura est quid creatum, non tamen ex sua ratione formalis, sed ex identificatione ipsius cum creatura.

*Et si* infes quod saltē dabatur aliqua ratio, seu

L 111 formalitas,

formalitas, quæ secundum suum conceptum formalem non sit nec quid creatum, nec increatum.

*Respondeo* id esse verum & tam vulgariter admissum in nostra schola, vt non debeat videri mirum nisi ignorantia nostra principia.

*Secunda ratio* ciudem est, quia repugnat rationem substantię distingui à ratione entis. Substantię enim quantumcumque præcisę non repugnat existere: ergo erit ens formaliter, nec præscindet consequenter à ratione entis: quod si semel, inquit, concedimus unum gradum superiorē non distingui ab inferiori, corruīt totum fundamentum nostrā sententia.

*Respondeo* negando primam propositionem. Ad cuius probationem dico quod licet substantię non repugnet existere, & sit forma lissime ens, nō propterea tamē sequitur quod ens non præficat a substantia, & quod substantia non distinguatur ab ente tanquam includens & inclusum, sicut homo distinguatur ab animali; quāvis sit formaliter animal. An vero ens includatur formaliter in differentiis aut modis, quibus contrahitur ad substantiam ac sua inferiora, suo loco diximus. Solutiones autem huius authoris ad argumenta nostra sunt conformia principiis Nominalium supra positis ac ex doctrina ibi tradita facile patet quod non satisfaciāt fundamentalis Scotti, vt à me proposita sunt ac confirmata.

*Solutio obiectionum ex. autoritate.*

64. Aduersarij huius nostre sententiae præcipue fundantur in authoritatibus Patrum, & Conciliorum, quas ita sibi fauere, & nobis aduersari existimant, vt Recupitus supra dicat, si ad id, quod de dina infinitate ac simplicitate, Patrum, atque Ecclesiæ authoritas stabiliuit, attendamus, quod hæc controversia sit extra omnem controversiam: quasi scilicet tam clare colligatur ex his authoritatibus nostram sententiam esse fallam, vt non possit verti in controversiam. Itaque ne quis moueat his aut alijs aduersiorum censuris, quamvis ad Logicum aut Philosophum non spectet explicare authoritates Patrum aut Ecclesiæ, visum erat præcipuas authoritates, quæ nobis opponuntur, propōnere & solvere.

*Obicit itaque primo Vasquez* rationem, qua vñus est sanctus Bernardus in Concilio Rhemensi cōtra Gilbertum Porretanum afferentem quod Deus non esset sua bonitas nec sua sapientia. Ratio autem est hæc: si sapientia formaliter loquendo non esset Deus, vel esset aliquid, vel nihil: non potest dici quod sit nihil, vt patet; sed si sit aliquid vel est quid superioris Deo, quod impli- cat; vel quid inferioris Deo, & consequenter creaturas vel quid æquale Deo, & consequenter Deus, quia nihil potest esse æquale Deo, quod non sit Deus.

*Confirmatur* quia quemadmodū Gilbertus affirmabat Deum non esse suam sapientiam, ita Scottus dicit quod Deus non sit formaliter sua sapientia: ergo quandoquidem propositione Gilberti fuerit damnata, debet etiam damnata censeri opinio Scotti de distinctione formalis, ex qua sequitur similem propositionem esse veram.

*Confirmatur secundo*, quia Gilbertus non afferuit vñquam fuisse distinctionem realē inter essentiam & sapientiam, sed tantum quod non sola cogitatione mathematica, sed etiam ratione theologica distinguerentur, vbi per rationem theologicam, inquit Vasquez, nihil aliud intelligere potuit quam distinctionem formalē ex natura rei independentem ab operatione intellectus: ergo idem omnino censuit cum Scotto, & cōsequenter vñiusque doctrina in prædicto Concilio est damnata.

Formalis  
distinc-  
cio non  
affereba-  
tur à Gil-  
berto  
Porreta-  
no.

65. *Respondeatur* tamen, rationem sancti Bernardi, vt valere potuit contra Gilbertum prædictum; qui existimauit distinctionem realē inter essentiam & attributa sua, nihil omnino concludere contra Doct. nostrum, qui solum afferuit distinctionem formalē & non realē inter ea: nam licet sapientia formaliter non sit Deus, est tamen Deus realiter: & propterea simpliciter potest dici quod sit Deus; vnde cum Gilbertus negaret simpliciter hanc propositionem: Deus est sua sapientia; optime colligitur quod posuerit distinctionem

realē inter illa. Sed soluamus rationem S. Bernardi in forma, secundum quod proponitur à Vasque cōtra nos; nam sanctus Bernardus in prima propositione non posuit formaliter loquendo, sed sunt posita ab ipso Vasque.

*Itaque dico*, quod sapientia diuina sit aliquid formaliter loquendo, non tamen superioris, nec inferioris nec etiam æquale Deo; quia illæ particulae denotant distinctionem realē, & propterea non possunt dici de sapientia, nec de vñlo alio attributo comparato ad diuīnam essentiam, à qua non distinguitur realiter.

*Ad primam confirmationem*, nego consequentiam, quia aliud est dicere quod Deus non sit sapientia, aliud quod non est formaliter sua sapientia, & propterea pri- mū poterat damnari, quamvis non damnaretur secundum.

*Ad secundam confirmationem*, respondetur Gilbertum omnino afferuisse distinctionem realē inter Deum & attributa, & cum intellexisse per distinctionem rationis theologicæ & non mathematicæ distinctionem realē, quod satis colligitur primo, quia alia ratio S. Bernardi non concluderet contra eum aliquid; secundo, quia alia non posset simpliciter negare hanc propositionem, Deus est sua sapientia; & tertio denique evidētissime, quia, vt fatentur aduersarij, ante Scotum nullus afferuit distinctionem aliquam, quae non esset rationis vel realis: ergo cum Gilbertus ante Scotū afferiret distinctionem inter essentiam & attributa, & negaverit eam fuisse distinctionē rationis, debuit intelligere fuisse inter illa distinctionem realē propriam, & non formalē; alia falso esset quod Scotus primo inuenierit distinctionem formalē, vt aduersarij ipsi obiciunt.

*Confirmatur* totum hoc, quia si Scotus conueniret cum Gilberto, Ecclesia per totū sæculū non permitteret, sed reprobaret ipsum, quod tamen nec somniauit quidem.

66. *Dices* cum Recupito: *Gilbertus* non potuit imaginari quod esset distinctio separabilitatis inter essentiam & attributa, verbi gratia sapientiam aut veritatem, neque etiam quod esset distinctio suppositorum inter illa: ergo non potuit ponere distinctionē realē inter illa.

*Respondeo*, quidquid sit de antecedenti, negando consequentiam: quia poterat imaginari distinctionem realē inter essentiam & sapientiam aut paternitatem, licet non imaginaretur ea fuisse separabilia, aut supposita distincta, quia posset existimare quod essentia produceret necessariò in se productione reali sapientiam, & consequenter quod sapientia esset realiter distincta ab essentia, quamvis non posset separari, quia necessariò produceretur ab essentia, sicut Filius necessariò producit à Patre, & quamvis etiam non esset suppositum, quia esset forma denominans intrinsecè ipsam essentia denominatione formalis; quod non competit supposito.

*Confirmatur* hoc, quia multi Thomistæ existimant proprietates alias distinguere realiter a suo subiecto, & tamen non posse ear separari ab inuicem, etiā de potentia absoluta, nec esse distincta per modum suppositorum: ergo similiter posset quis imaginari distinctionem realē inter essentiam & attributa, quamvis non putaret illa esse separabilia aut supposita.

*Obicit secundo*: in Concilio Florentino sape assertur essentiam diuinam sola ratione distingui à relationibus: ergo non distinguuntur formaliter.

67. *Respondeatur primo* antecedens non esse Concilij: Floren- sed Iohannes cuiusdam Theologi, qui agebat partes Latino- tium  
Concilii  
nihil fa-  
ciet con-  
tra di-  
stinctio-  
nem for-  
malem.  
rum contra Gracos.

Non omnia autem, quæ in disputationibus, quæ fi- bant in Conciliis, adducuntur, definitur in ipsis, vt manifestum est: ergo quantumvis Iohannes iste negarer aperte distinctionem formalē, non sequeretur tamen propterea quod non daretur.

*Dices* Concilium approbasde doctrinam eius.

*Respondeatur* hoc concedendo, quantum ad illud quod erat positum in controversia, non quantum ad cetera. Controversum autem erat solum, vtrum distinguērēt essentia & personalitas realiter, non vñ vtrum distinguērēt formaliter: & ex hoc,

*Respondeatur*

*Respondet secundo ad obiectionem, explicando antecedens sic, ut sensus eius sit, quod nullo modo realiter distinguantur, sed sola ratione, id est, distinctione, quae non sit realis proprie dicta: concedo antecedens; quod sane intellectum in hoc sensu sufficiebat ad intentum Concilij, sicut sensus eius sit, quod sola ratione, id est per intellectum solum distinguuntur, nego antecedens & consequentiam.*

68. *Et confirmatur hac responso, quia secundum aduersarios ante Scotum non erat illa vñquam mentio de distinctione formalis, sed tantum de distinctione reali propriæ, & de distinctione rationis; sed Concilium agebat tantum de distinctionibus, de quibus non controvenerat inter Catholicos, præsertim Latinos, quorum controværia non proponebantur tum examinandæ: ergo faciebat mentionem solummodo de distinctionibus illis communiter admissis, & intellexit consequenter, ex duobus generibus distinctionum, quæ absque controværia communiter recepta sunt ab omnibus Catholicis, nullum fuisse inter essentiam & relationem præter distinctionem rationis; quod quidem verissimum est, licet cum hoc sit, quod haberent aliam distinctionem medium inter utramque, scilicet formalem; de qua ramen Concilium non faciebat mentionem, quia inter Catholicos controvenerat, an daretur, necne.*

*Oibiies tertio: secundum Patres & Theologos, non datur distinctione in diuinis, nisi vbi obuiat relationis oppositio.*

*Respondeo, hoc esse intelligendum de distinctione reali, non de formalis.*

69. *Oibiies quarto, Patres sapissime dicunt, non aliud esse essentiam, aliud attributum essentia; nec aliud esse, vnum attributum, aliud alterum. Loca citantur à Recupito & recentioribus; sufficit nobis vñs locus August.*

15. de Trinitate c. 5. Nullatenus aliud est in Deo esse, aliud vivere, aliud intelligere, aliud posse.

*Quo sé-  
su attri-  
butum  
non est  
aliud ab  
essentia.*

*Respondet, Patres manifeste loqui de alietate reali coincidente cum distinctione reali, aut connexa cum illa, quæ est alietas simpliciter, non vero de alietate formalis, quæ non est alietas simpliciter, sed secundum quid in comparatione ad alietatem simpliciter.*

*Quod autem loquantur de alietate simpliciter coincidente cum distinctione reali stricta, seu eam arguente, patet non solum, quia absolute & simpliciter loquuntur, sed quia in eo sensu negant essentiam esse aliud ab attributis, aut vnum attributum ab alio attributo; in quo sensu dicunt, quod Filius sit alius à Patre; sed quando dicunt, quod Filius similius à Patre, per hoc intelligunt quod sit distinctus realiter ab ipso: ergo quando dicunt attributum non esse aliud ab essentia, intelligunt quod non sit distinctum realiter ab ipsa.*

*Præterea Patres, licet dicant, quod Filius sit alius à Patre, negant tamen ipsum esse aliud à Patre, quia ex modo loquendi, secundum Patres, esse aliud ab alio significat distinctionem realem in essentia; ergo quando dicunt attributum non esse aliud ab attributis, nec hæc esse alia inter se, aut ab essentia; intelligunt per hoc, quod non habeant distinctionem realem.*

*Hanc responsoarem impugnat Recupitus primo, quia illa alietas negatur in diuinis, quæ admittitur in creatis: sed alietas formalis admittitur in creatis: ergo negatur à Patribus in diuinis.*

*Secundo, qui negant in diuinis alietatem indefinite, non determinando hanc, aut illam alietatem: ergo negant omnem; indefinita enim negativa æquivaleret universalis, ut si quis neget accidentis in Deo, idem est, acsi dicaret, nullum accidentis est in Deo.*

*Tertio: quia aliqui Patres excludunt omnem alietatem.*

*Quarto: quia de illa alietate loquuntur, quæ ab aliis ponebatur: sed à nullo ponebatur alietas realis: ergo non loquuntur de illa alietate, sed de formalis, quæ sola finge poterat in diuinis.*

70. *Hec impugnatio nullius est momenti: unde respondeo ad primam distinguendo maiorem: omnis illa alietas, quæ reperitur in creatis, nego; aliqua alietas, quæ*

*reperitur inter perfectiones creatas, nimirum realis, quæ intercedit inter virtutes creatas, & actus ipsarum, & inter plurima alia accidentia, concedo maiorem; & concessa minore, nego consequentiam.*

*Deinde retorquo argumentū primū: quia secundū aduersarios non datur alia distinctione in creaturis, nisi distinctione realis, aut modalis: ergo si illa quæ est in creaturis, negatur in Deo, vt ait Recupitus, sequitur manifeste quod sola realis, aut modalis negetur in Deo inter attributa, & essentiam. Secundo, quia datur virtualis distinctione in creatis: ergo si omnis distinctione, quæ est in creatis, negetur in Deo in his autoritatibus, negabitur etiam distinctione virtualis in Deo, quod est contra omnes aduersarios.*

*Ad secundam respondeo distinguendo consequens: negant omnem, quæ sit simpliciter alietas, concedo: quæ non sit talis, nego consequentiam. Et ad probationem dico, quod indefinita non æquivaleret universalis, nisi iuxta naturam prædicati quæ negatur de subiecto: verbi gratia si negetur aliquid, quod sit simpliciter tale, indefinite, transeat quod negetur universaliter omne tale; sed inde non sequitur quod negetur etiam omne, quod est secundū quid tale, vt erit evidens, hoc exemplo: Si quis neget hominem esse domi, licet per hoc intelligatur negare illū hominem esse domi, non propterea tamē intelligendū est negare, quod homo aliquis pietus sit domi, sed solum intelligendū est de omnibus simpliciter. Ergo ad propositū, quando negant Patres alietatem indefinite, debent intelligi de alietate simpliciter, & omnem tamē excludere à Deo: non vero de alietate secundū quid, aut non simpliciter, qualis est formalis.*

71. *Et per hoc patet ad tertiam impugnationem, quia solum excludunt omnem alietatem, & distinctionem simpliciter; inde autem non sequitur excludi omnem alietatem etiam formalem.*

*Confirmatur hoc, quia si ex eo, quod excludant Patres omnem alietatem, & distinctionem, sequitur nullam prorsus alietatem, aut distinctionem manere in Deo; ergo neque manebit in ipso distinctione virtualis, contra aduersarios. Itaque sicut ipsi negarent hanc sequelam, quia hæc distinctione virtualis non est distinctione simpliciter, Patres autem negant distinctionem simpliciter: ita debent dare nobis veniam negandi quod ex dictis Patrum sequatur non dati in Deo distinctionem formalem, quæ non est distinctione simpliciter.*

*Ad quartam impugnationem respondeo primo negando minorem, quia aliqui ponebant distinctionem realē in Deo.*

*Respondeo secundo negando maiorem, quia Patres non solum deberent negare distinctionem, quæ ponetur ab aliquibus, sed illam etiam, quæ non posset in ipso poniri, nisi ab uni, nisi ab inductis.*

*Confirmatur hoc, quia certum est, quod ex dictis Patrum, colligatur non esse distinctionem realē inter attributa diuinæ, & essentiam, & qui assenseret tamē, contradiceret sine dubio Patribus: sed hoc esset falsum, nisi Patres negarent tamē distinctionem in Deo: ergo negabant illam.*

*Confirmatur secundo: si solum negabant distinctionem quæ ponebatur in Deo, non negabant formalem, quia secundum aduersarios, Scotus est, qui prius assenseret tamē distinctionem: ergo tempore Patrum non ponebatur in Deo tamē distinctione.*

*Confirmatur tertio: si negabant illam, quæ ponebatur in Deo, ergo negabant virtualem, quia illa ponebatur in ipso. Et si casus illam non posse negari, similiter ego dicam distinctionem formalem non posse negari.*

72. *Oibiies quinto: Patres sapissime prædicant sapientiam & cætera attributa in abstracto de essentia, & de Deo, dicendo quod Deus sit sapientia, iustitia, &c. & Concilium Rhemensis dicit quod iustitia Dei sit eius misericordia: sed hoc non esset verum, si formaliter distinguierentur: ergo non distinguuntur formaliter.*

*Probatur minor, quia iuxta ipsum Scotum abstracta non possunt prædicari de se inuicem, si formaliter distinguuntur, & hinc negat huiusmodi propositiones esse*

veras animalitas est rationalitas, risibilitas est humana-  
tas, &c. & ratio est quia in talibus propositionibus de-  
notatur, quod unum sit alterum formaliter, & non tan-  
tum realiter, seu identice.

**Abstra-  
cta figura** *Respondeo concedendo maiorem, & negando mino-  
rem: ad cuius probationem dico, quod abstracta finita  
nequeunt de se in-  
uinicem pre-  
dicari in-  
finita  
sic.*

non possunt vere praedicari de se inuinicem, propter rationem allatam in obiectione: secus autem est de abstractis infinitis. Et ratio disparitatis est, quod abstracta finita habent tantam vnam rationem, propter quam identice possunt praedicari de se inuinicem, nimirum convenientiam ipsorum in eodem supposito: unde quando abstrahuntur ab illo supposito, non possunt praedicari de se inuinicem, si sunt distincta formaliter. Sed abstracta infinita, praeter convenientiam in uno supposito, habent aliam rationem identitatis, nimirum infinitatem: & propterea quamvis abstrahuntur a supposito, possunt tamen praedicari adhuc de se inuinicem identice, nisi etiam abstrahantur ab infinite.

73. *Et si queras, unde colligitur, quod Patres quando dicunt quod iustitia diuina sit misericordia diuina, loquantur in sensu identico, & non formaliter, prae certim, cum quando dicunt Filium produci per intellectum, & non per voluntatem, intelligantur loqui in sensu formaliter, & non identico.*

*Respondeo* hoc sufficienter colligi a posteriori, quia falsum esset quod iustitia sit misericordia in sensu formaliter, verum autem est in sensu identico: & propterea quandoquidem Patres dicant misericordiam esse iustitiam, debent intelligi in sensu identico, in quo hoc esset verum, & non in sensu formaliter, in quo hoc esset falsum; quando vero dicunt quod Filius non producatur per voluntatem, sed per intellectum, quia hoc esset falsum in sensu identico, non debent inligi in sensu identico; quia autem id esset verum in sensu formaliter, debent intelligi in sensu formaliter.

*Hanc responsum impugnat Recupitus*, quia licet sapientia diuina, verbi gratia sit infinita, & misericordia etiam, tamen, vel sunt infinita in omni genere, vel in aliquo determinato genere: si in omni, ergo una includit formaliter alteram: si in uno tantum, ergo infinitas talis non infert identitatem vnius attributi cum alio attributo, & consequenter non erit verum dicere, quod iustitia sit misericordia.

*Respondeo*; quodlibet ex attributis diuinis esse realiter infinitum in omni genere, & sic realiter inuoluere cetera attributa; ceterum formaliter loquendo non est nisi infinitum in tali genere determinato, verbi gratia sapientia in genere sapientiae, misericordia in genere misericordiae: & quia quidquid est sic infinitum, necessario exigit ex ratione sua formaliter esse coniunctum cum aliis perfectionibus infinitis & compotibilibus, propterea valer simpliciter dicere, quod unum attributum sit alterum, verbi gratia, quod iustitia sit misericordia, licet non valeat dicere, quod iustitia sit formaliter misericordia. Vnde in forma distinguo ultimum consequens, identitatem formalem, concedo: realem, nego consequentiam.

74. *Obiicies sexto: secundum Augustinum 7. de Trinitate. Deus Pater non quo Pater, est Deus; sed quo magnus, est Deus: quorum verborum hic videtur esse sensus, quod Deus Pater non quo formaliter est Deus, eo formaliter est Pater, quia scilicet distinguatur formaliter Deus & Paternitate: sed Pater quo formaliter est Deus, eo formaliter est magnus, quia non distinguatur formaliter Deus a magnitudine: ergo ex hoc loco sequitur quod magnitudo, & idem est de ceteris attributis, non distinguatur formaliter a Deo.*

*Respondeo* negando illam explicationem: sensus enim verus istius loci est, quod non eodem modo se habet Deus ad Paternitatem, quo se habet ad magnitudinem; quia licet sit distinctionis formalis utroque, tamen ita se habet Deus ad magnitudinem, ut de quocumque praedicetur Deus, de eodem praedicetur magnitudo: sed non ita se habet ad Paternitatem, quia Deus praedicatur de

Filio, & Spiritu Sancto, & tamen de iis non praedicatur paternitas. *Addo*, in hac obiectione concedi distinctionem formalem Dei a Paternitate, quod nobis sufficit.

*Dubia aliqua concernentia hanc materiam.*

75. *Vtrum detur distinctione formalis non mutua, id est, utrum aliquid possit distinguiri distinctione formaliter, ab alio, a quo illud aliud formaliter non distinguitur. Videtur quod sic, quia secundum Scotum in 1. dist. 2. qu. 7. formalis idem est, que negatur per distinctionem formaliter, est inter ea, quorum illud, quod dicitur idem formaliter, includit illud, cui dicitur idem formaliter in sua ratione formaliter; ergo quando sunt aliqua, quorum unum in sua ratione formaliter includit aliud, & non est contra, erit distinctione formalis non mutua inter illa.*

Probatur consequentia, quia illud quod includit aliud in sua ratione formaliter, erit idem formaliter illi alteri, & consequenter non distinguetur formaliter ab ipso: illud autem alterum, quod non includit aliud, non erit idem formaliter ipso, & consequenter distinguetur formaliter ab ipso, & sic erit distinctione formalis non mutua inter ipsa.

76. *Rada controvergia 4. tom. 1. conversiarum concedit distinctionem non mutuam, sed dicit, illud quod includit formaliter, & essentialiter in alio, esse idem formaliter illi in quo includitur, ut animal verbi gratiae homini, & non distinguiri formaliter ab illo; illud vero, quod includit aliud in sua ratione formaliter distinguiri formaliter ab includito, ut homo, verbi gratiae ab animali, & citat pro se Antonium Trombetam, & Ioannem Bassolum.*

*Aly Scotista agnoscunt etiam distinctionem non mutuam, sed contrario modo eam explicant, dicunt enim, quod includens aliud sit idem inclusum, inclusum autem distinguatur ab includente; & his magis videtur patrocinari praedictus locus Scotti.*

*Faber denique in Theorematibus tract. de formalitatibus. c. 8. negat omnino omnem distinctionem non mutuam, putat enim impossibile esse quod unum distinguatur formaliter ab alio, quia illud aliud vicissim ab ipso distinguatur; Et fundamentum ipsius est, quia identitas est relatio primi generis: sed omnes relationes primi generis sunt mutuae: ergo identitas debet esse mutua, & consequenter si unum extrellum sit idem alteri extremo, necessario alterum debet esse idem illi.*

77. *Ero quidem cum Fabro conuenio, sed non propter illud fundamentum: nam identitas qua est relatio primi generis, est relatio realis inter extrema realiter distinctiones: sed identitas formalis, de qua hic, non est talis relatio, ut manifestum est, cum extrellum ipsius non sint realiter distinctiones: ergo falsum est quod supponitur in illo fundamento Fabri.*

*Itaque meum fundamentum est, quod omne illud distinguatur formaliter ab alio, de quo verum est dicere quod non sit formaliter illud: sed de quocumque includente aliud verum est dicere quod non sit illud aliud, verbi gratiae de homine verum est dicere, quod non sit formaliter animalitas, licet includat animalitatem, & similiter de quocumque inclusum in alio verum est dicere, quod non sit illud aliud, verbi gratiae de animalitate, licet includatur in homine verum est dicere, quod non sit homo: ergo tam includens distinguetur formaliter ab inclusu, quam etiam inclusum ab includente, & consequenter non dabitur distinctione non mutua formalis.*

78. *Dices quamvis animalitas non praedicetur formaliter de homine in abstracto, quia si sic abstrahit ab inclusione sua in homine, tamen in concreto potest praedicari de homine formaliter, dicendo: homo est formaliter animal, quia ut sic non abstrahit ab inclusione in homine: sed hoc sufficit ut dicatur idem formaliter homini: ergo.*

*Contra*, quia secundum quacumque rationem animal potest praedicari de homine, secundum eandem rationem potest homo praedicari de eodem animali, licet non praedicatione directa, quia superior de inferiori sic praedicari non potest: ergo adhuc non dabatur distinctione non mutua.

*Contra secundo*, quia animal non prædicator adæquate de homine in concreto, aut abstracto formaliter: ergo verum est dicere, quod homo non sit adæquate animal, & consequenter quod homo distinguatur formaliter ab anima: & similiter verum est dicere quod animal formaliter non sit adæquate homo: & consequenter animal distinguetur formaliter ab homine, & sic inter illa erit distinctio mutua.

79. Itaque ut concludam, quamvis admittendam censem distinctionem formalem adæquatam, eam scilicet, quæ reperiuntur inter ea, quorum unum non includitur in alio essentialiter, nec è contra: & distinctionem formalem inadæquatam, eam scilicet, quæ reperiuntur inter ea, quorum unum includitur in alio, in quo aliquid aliud etiā includitur; nullo tam modo censem dari distinctionem non mutuan. Et ad prædictum locum *Scot.*

Respondeo sensum eius esse, quod ea, quorum unum includit aliud, sunt identificata formaliter; quod quidē verū est semper vel adæquate, vel inadæquate: si enim sic se includant, ut unum nihil includat essentialiter, quod alterum non includit, tum identificantur formaliter adæquate, & non distinguuntur formaliter: si vero sic includant, ut unum aliquid includat, quod non includitur essentialiter in altero, tum identificantur formaliter, & cum hoc tamen stat quod distinguuntur formaliter, quia non identificantur adæquate.

#### DVBIVM SECUNDVM.

Verum  
distinc-  
tio rei  
à modo  
insepara-  
bilis sit  
forma-  
lis,

80. Vrum distinctio, quæ esset inter rem & modum eius, à quo realiter non distinguetur, sit distinctio formalis. Vider quod sic, quia est inter extrema positiva realiter indistincta. Videtur quod non, quia modus non est formalitas, distinctio autem formalis debet esse inter formalitates.

Vt hoc dubium intelligatur, deberet statui differentiatione inter modum & formalitatem, de quo supra. Quod si non esset vlla distinctio inter illa, tolleretur omnis difficultas. Itaque supponendo quod modus & formalitas distinguuntur, adhuc respondeo ad dubium affirmative: & ratio est, quia sicuti, vt supra diximus, non solum distinctio rei à re, sed etiam rei à modo separabili est distinctio realis, quia scilicet ad distinctionem realem sufficit quod extrema sint positiva, & quod alterū ex illis possit esse sine alio; ita etiam non solum distinctio formalitatis à formalitate, sed etiam formalitatis à modo, est distinctio formalis, quia ad distinctionem formalem sufficit quod extrema sint positiva; & quod cum identificantur realiter, unum ex illis non sit aliud; hoc autem currit tam bene de duabus formalitatibus quam de formalitate & modo intrinseco ipsius: ergo.

Et hinc patet ad rationem ad oppositum, scilicet quod distinctio formalis non possit reperiiri nisi inter duas formalitates, hoc enim est falsum ex suppositione quod detur modus intrinsecus qui non sit formalis. Addo tamen ulterius, quod quemadmodum distinctio realis, vt sic, potest diuidi in distinctionem realem rei à re, & in distinctionem realem rei à modo separabili, ita etiam distinctio formalis ut sic posset diuidi in distinctionem formalem formalitatis à formalitate & formalitatis à modo intrinseco, & prior posset vocari distinctio formalis stricta, posterior, distinctio formalis nō modalis.

#### DVBIVM TERTIVM.

An distinc-  
tio formalis  
sit rela-  
tio for-  
maliter.

81. Vrum distinctio formalis formaliter dicat relationem. Videtur quod sic; quia distinctio realis propria formaliter dicit relationem: ergo formalis à parte rationis.

Respondeo tamen aliqui negant, quia relatio realis exigit extrema realiter distincta, distinctio autem formalis non exigit extrema realiter distincta sicut distinctio realis exigit: ergo quamvis distinctio formalis propria sit formaliter relatio, tamen distinctio formalis non exigit formaliter relationem realem. Sed reuera haec ratio nulla videtur, quia licet relatio realis propria, hoc est, que distinguatur realiter à fundamento suo, exigit extrema realiter distincta, tamen non propterea sequitur quod relatio realis impropria, hoc est, quæ non

distinguitur realiter à fundamento, & quæ non intercedit inter res realiter distinctas, debeat exigere extrema realiter distincta.

Respondeo ergo alij, neque distinctionem realem, neque distinctionem formalem dicere formaliter relationem, sed negationem identitatis. Et fundamentum ipsorum est, quia omnis relatio distinctionis presupponit extrema distincta, realiter quidem si distinctio sit realis, formaliter vero, si distinctio sit formalis: ergo formaliter loquendo, distinctio non dicit relationem, cum presupponatur relationem.

Sed neque hoc etiam fundamentum satisfacit, quia qui diceret distinctionem esse formaliter relationem, negaret relationem distinctionis debere presupponere extrema distincta, cum in sententia ipsius ipsa relatio deberet constitutere extrema distincta; & certe qui diceret extrema esse distincta per negationem presuppositam relationem, necio quorsum deberet admittere villam relationem distinctionis sequentem talem negationem, praesertim realem; nam de relatione, quam posset ibi fingere intellectus, non est curandum, quia non est ad propositionem. Deinde non minus relatio debet presupponere extrema distincta, quam negatio identitatis: ergo distinctio non est negatio, etiam in hac sententia.

82. Itaque respondeo probabile esse quod nulla distinctione huc realis, sive formalis, dicat formaliter relationem, sed tantum negationem identitatis: & ratio est, quia per hoc quod intelligantur aliqua cum tali negatione, sufficientissime intelliguntur distincta: ergo non est necessitas vllius relationis, ut constitutur distincta.

Et confirmatur, quia illa negatio identitatis sequitur ipsam extrema distincta ex natura sua, quamvis nulla relatio sequeretur ad ipsa: ergo superflue ponitur vlla relatio distinctionis.

Dices: Petrus habet negationem identitatis realis cum scipio, & tamen non habet distinctionem realem à se ipso; ergo distinctio realis non consistit in negatione identitatis plurium inter se, nego consequiam.

Respondeo, distinguendo consequens: non consistit in negatione identitatis eiusdem ad se, concedo: in negatione identitatis plurium inter se, nego consequiam.

83. Dices secundo: identitas & distinctio eodem modo se habent ad inuicem, quo similitudo & dissimilitudo: sed dissimilitudo non dicit tantum formaliter negationem similitudinis: ergo distinctio non dicit formaliter tantum negationem identitatis.

Respondeo negando maiorem: & ratio disparitatis est, quia potest esse negatio similitudinis inter aliqua, inter quæ tamen nō est dissimilitudo, verbi gratia, inter duos parietes nigros est negatio similitudinis in albedine, & tamen non habent dissimilitudinem in albedine; ergo dissimilitudo aliqua non est negatio tantum similitudinis sibi opposita; sed non potest esse negatio identitatis realis inter aliqua, quin etiā sint distincta realiter: ergo nō est necesse quod distinctio realis dicat aliquid, praeter negationem identitatis realis, & consequenter non eodem modo per omnia se habent inter se dissimilitudo & similitudo, quo se habent identitas, & distinctio.

Ex quo patet, quam insufficienter distinguatur distinctio formalis à non identitate formalis, quasi scilicet distinctio diceret formaliter relationem, non identitas vero non diceret.

#### ADDITIONE.

Doctrinam meam hac quæstione num. 13. proponit Maistrus dis. 6. Mer. num. 212. quam ait coincidere cu[m] doctrina à se paulo ante impugnata, quia ut discernant distinctionem formalem à reali recurro ad separabilitatem, vel inseparabilitatem extermorum docens formaliter distinctionem esse inter extrema quæ inuicem necessario petunt esse connexa. Deinde ait definitionem formalitatis à me traditam esse falsam, quia conuenit relationibus prædicamentibus.

Ad hæc nego me ad inseparabilitatem quandocunque recurrere ad declarandam distinctionem formalem, ita ut veniam dicere, quod quæ sūt omnino inseparabilia, sunt distinc-

stincta formaliter; id enim esset falsum, & contra omnia mea principia; sed recurri, & bene, ad inseparabilitatem eorum inter quæ non intercedit nullum aliud signum distinctionis realis, ut sufficienter expressi dum dixeram formalitates esse illas, qua inexistunt in re, quæ possit secundum se existere, & non possunt ipsi advenire de novo, suntque propterea inseparabilia ab ipsa quod omnem potentiam: hæc enim descriptio non conuenit iis, quorum unum potest producere aliud; neque iis quæ subiectantur in diuersis subiectis realiter distinctis.

Vnde patet meam descriptionem formalitatis nullo modo competere relationibus prædicamentalibus realiter distinctis, quæ adueniunt & aduenire possunt de novo, & non sunt sic inseparabiles quin fundamentum possit esse absque ipsis. Eadem disp. num. 233. adducit duas difficultates quas propono hac quæst. n. 57. contra communem doctrinam Scotti ac Scotistarum, ob quam negant compositionem in Deo, quamvis admittant in ipso plures formalitates; ob quas difficultates, quia ipse eas clare solvere non poteram, aliter respondi, & iuxta meam illam responsonem dixi posse explicari doctrinam illam Scotti, & Scotistarum contra quam opposui illas difficultates.

Contra vero illam meam respōsionem Mastrius opponit, quod ut aliqua duo identificantur realiter, id non habeant à causa extrinseca, sed à se ideo ut eorum identitas sit ita perfecta ut excludat compositionem, aut ita imperfecta ut non excludat, non orietur ex dependencia, aut independentia eorum à causa extrinseca, sed ex finitate, aut infinitate extremitum.

Confirmat hoc, quia causa extrinseca dum coniungit extrema non potest facere ut habeant compositionem, aut non habeant ad libitum suum, sed secundum quod ex natura sua exigunt. Vnde quamvis anima rationalis coniungeret se corpori, faceret compositionem cum ipso.

Confirmat secundo, quia vel gradus entis est natus facere compositionem ex natura sua cum suo modo contrahente, vel non. Si primus ergo in Deo facit compositionem. Si secundum: ergo nec in creatura faciet compositionem propter dependentiam à causa extrinseca, quæ non mutat naturam extremitum quæ coniungit.

Vt viteretur confusio, nolo proponere reliquam partem doctrinæ huius Authoris donec ad hæc respondero.

Dico ergo me numquam somniasse, quod causa efficiens posset facere, ut extrema haberent compositionem, nisi ex natura sua intrinseca id exigerent; hoc tamen non obstante sicut ex eo, quod aliquis effectus possit produci à causis naturalibus colligi potest, quod ex natura sua intrinseca sit ordinis naturalis, & ex eo, quod non possit ab illis produci, quod non sit ex natura sua ordinis naturalis, sed supernaturalis: ita potest colligi arguitive, quod aliqua extrema sint ex natura sua componibilia, & apta facere compositionem, si sint talia quæ non possint ponи à parte rei coniuncta absque dependencia à causa extrinseca; & quod illa non sint ex natura sua apta facere compositionem, quæ coniungi possunt absque tali dependencia, vnde in forma Respondeo ad argumentum Mastrij distinguendo antecedens & consequens: non habent hoc arguitive nego: alio modo transeat; nec id facit contra me, vt patet.

Ex quo patet ad confirmationem primam, ad quam directe respondeo quod causa efficiens nequeat pro libitu facere talen vel talen coniunctionem extremitum, sed necessario debet facere illam coniunctionem, qualem nata sunt extrema facere; potest tamen ex eo, quod coniunctionis sit talis natura, ut non possit ponи sine dependentia, colligi, quod sit imperfecta coniunctionis, & ex eo, quod sit talis natura ut possit ponи sine dependentia, potest colligi, quod ex natura sua sit coniunctionis perfecta. Vnde falsum est, quod parum referat dependentia, vel independentia ad colligendum ex ea naturam coniunctionis, seu identitatis, & ad exemplum de

anima rationali dico, quod ex eo quod posset anima ponere coniunctionem inter se & corpus, sequatur manifeste coniunctionem esse imperfectam, modo posset illud facere in genere causæ efficientis, quia ex ipso sequeretur distinctione realis ipsius ab unitione, & corpore quæ semper involuit imperfectionem in rebus sic coniungibilibus & illa dependentia tum esset à causa extrinseca, nam anima esset causa extinseca illius unitonis: quod si anima ex se necessario absque efficientia identificaret corpori, profecto identitas ex hoc capite esset perfecta, & non posset colligi quod sufficeret ad compositionem, nisi aliunde id colligeretur, & si aliunde colligeretur, tum sequeretur contradicatio, quia ex uno capite identitas esset perfecta, ex alio non esset, & propterea implicat animam esse sic identificatam corpori.

Ad secundam Confirmationem, quæ plane Mastricia est, dico quod gradus entis ex se, sit natus facere compositionem cum modo ad quem possit contrahi cum dependentia, qualis est ille quo contrahitur ad creaturam, & non sit natus facere compositionem cum illo quo contrahitur sine dependentia, qualis est ille quo contrahitur ad Deum. Manet ergo adhuc integra, & itabilis mea doctrina, & hoc supposito, manifestum est quod per eam solvantur argumentum Thomistarum, & difficultates à me propositæ contra doctrinam communem Scotistarum.

Iam accedo ad aliam partem discursus Mastrij, qui num. 235. Infert ex impugnatione meæ doctrinæ sistentium in solutione communis Scotistarum, quam frustra conatur ostendere esse ipsiusmet Scotti, quia ipse hoc confessus eram, & iam iterum fateor, sed nego per eam sufficienter solvi argumentum Thomistarum confirmatum per duas meas difficultates, nisi explicando eam per meam doctrinam, aut aliam aliquam, quam non adserit Mastrius, nec vidi adhuc allatum ab ullo Scotista, expresse saltem, quod probo reiiciendo solutiones illarum difficultatum adduictas à Mastrio hic.

Ad primam difficultatem aut solutionem dicit patere ex dictis suis disp. 2. qu. 5. a. 2. præsertim in solutione ad 4. vbi docuit gradum entis nec in Deo, nec in creatura proprie facere compositionem, quia nullam dicit realitatem potentialem vere contrahibilem per differentias, sed purum conceptum inadæquatum per modos contrahibilem à posteriori, quam inquit difficultatem Poncii euadere nequit, qui vult conceptum entis propriam realitatem præse ferre potentialem per aliam realitatem contrahibilem.

Sed ex dictis supra contra Mastrium in additione ad quæst. 2. constat hanc doctrinam Mastrij de conceptu inadæquato entis esse improbatum in sententia Scotti, ut pote contra omnia principia ipsius de distinctione formalit, nec ipse Mastrius eam amplectetur, nisi ad euadendam difficultatem illam de compositione, quæ cum ex dictis facile tolli possit iuxta meam doctrinam, quæ nullo modo præjudicat illis principiis, patet vel ex hoc ipso capite reiiciendam esse illam doctrinam Mastrij.

At Mastrius adhuc addit non satisfacere me illi difficultati de compositione entis cum modo, seu differentia contrahente ipsum ad Deum, dum dico quod propterea non fiat talis compositionis quia licet ens secundum se non sit infinitum, coniungitur tamen in Deo cum infinitate, & propterea coniunctionis ipsius habet independentiam à causa extrinseca, addit, inquam, hoc non satisfacere, quia nec modus, nec differentia addita variat naturam realitatis cui additur, vnde si illa est de se communis potentialis & componibilis, talis intrinsece remanet ubicumque ponitur, & semper habebit rationem partis per se determinabilis.

Tum quia Poncii, inquit, in hac solutione non sibi constat, quia paulo supra dixerat reiiciendo communem Scotistarum doctrinam infinitatem non sufficeret ad perfecte identificantur realiter formalitates, sed requiri independentiam à causa extrinseca; in hac autem solutione

litione ad infinitatem ipse quoque recurrat simul cum independentia.

Verum hoc non obstante videor mihi abundè satisfactiss illi difficultati , nec de hoc dubitari posse nisi quatenus dubitaretur de ipsa mea doctrina, quam ostendi veram esse non obstante impugnatione Mastrij, & ad primum, quod hic opponit, concedo, quod nec modus, nec differentia variat rationem formalem realitatis, cui additur, sed nego rationem entis ex se esse potentiam, aut determinabilem, aut habere rationem partis, propter hæc in quoenam imperfectionem; sed has rationes ut sic, habebit quatenus coniungitur cum finitate, & ut coniungitur aut coniungibilis est cum illa, haber dependentiam à causa effectiva; talem autem non habet ut est coniungibilis, aut coniungitur cum infinitate.

Ad secundum dico fallum esse, quod mihi in ea solutione non constem, sed bene constat sibi Mastrius in me non intelligendo & in opponendo, quod nihil habet apparentiam: nam quādō dixi supradicte infinitatem non sufficer ad excludendam compositionem, id intellexi non in eo sensu, quod non sufficeret realiter, & quod reuera quidquid esset infinitum nequeret facere compositionem; sed quod non sufficeret nisi ostenderetur cum illa sufficeret ad hoc; id autem ego in mea doctrina expressè ostendi, Scotistæ verò non videntur mihi id fecisse propter difficultates à me oppositas; in illa verò responsione non recurri ad infinitatem solam, quām supradicte dixi se sola non sufficerere, ut persuaderentur alii ad excludendam compositionem à Deo, supposita distinctione formalis; sed ad illam & ad independentiam à causa extrinseca, que cum oriatur ex infinitate, optimè dixi, quod ens contractum ad infinitatem, & propterea habens talem independentiam non faceret compositionem cum illa infinitate, nec cum ullo alio sibi identificato, quantumvis formaliter ab eo distingueretur.

Addo ex hoc ipso ut vel Mastrius id distinctius capiat mirum esse, quod vlys iudicare posset me mihi non constare ex eo, quod in uno loco dicam infinitatem non sufficer, in alio vero loco dicame infinitatem, & independentiam sufficer: nam prorsus hoc perinde esset ac dicere, quod sibi non constaret quia in uno loco negaret animalitatem sufficer ad constitendum hominem; in alio vero asserteret animalitatem & rationalitatem ad hoc sufficer.

Afflerit vltius numero 236. me non recte respondere ad aliam difficultatem, qua probatur quod essentia facit compositionem cum attributis sicut animal cum rationalitate, quia animal cum rationalitate habet dependentiam in coniunctione sua à causa efficienti extrinseca, scilicet est de essentia & attributis; hæc inquam ratio mea non sufficit secundum Mastrium, quia talis dependentia ac independentia materialiter se habent ad hoc; sed potius, inquit, ratio est, quām assignat Doctor, quia animalitas & rationalitas non identificantur nisi ratione tertii, scilicet est de essentia & attributis.

Et vltius notat instantiam, quam ego adduco n. 58. velut tacitam Scotistum responsum ad secundam meam difficultatem, nec bene, nec fideliter adduci, dum aio pro illis, quod animal non id est præcisè facit compositionem cum rationalitate, quia est quomodo documque perfectibile per eam, sed quia vltius non continet ipsam, nec formaliter nec eminenter; essentia vero diuina continet virtualiter & eminenter perfectiones attributorum; neque enim Scotus, aut Scotista, inquit Mastrius, dicunt hac de causa essentiam non facere compositionem, quia perfectiones attributales formaliter in summo ente continentur, & non virtualiter solum, vel eminenter, hic enim modus continentiae virtualis & eminentiae competit solum perfectionibus secundum quid; sed ratio Scoti & Scotistarum cur essentia non faciat compositionem est, quia habet cum illis perfectissimam identitatem.

Ad hoc totum patet responsio ex dictis ante, ex quibus constat illa independentiam ac dependentiam non ita se materialiter habere, quin possit ex illis colligi cō-

positio aut simplicitas aliquarum formalitatum identificatarum realiter, & quamvis in te ipsa fortassis optimè sit ratio illa Doctoris de identitate, aut non identitate formalitatum in aliquo tertio; tamen negari non potest, quin si mea doctrina vera sit, longè facilius & clarius solvi possit per eam illa difficultas, quām per hoc de identitate, aut non identitate in tertio: nam prorsus difficile est, quod animalitas & rationalitas non identificantur nisi ratione tertii; essentia verò diuina, & attributa identificantur aliter quam ratione tertii; & vltius quamvis id ita esset, difficile est vltius ostendere, cur propterà essentia & attributa non facerent compositionem, tam bene, quam animalitas & rationalitas, nisi reducendo rem ad meam doctrinam aut aliquam aliam haec tenus non traditam explesse quod sciam; quid enim ad hoc facit identitas illa in tertio, aut non tertio?

Ad id quod vltius notat, supradicte nota uera illud antea ob easdem rationes, quas si recte percepdissem, non denudas exponeret Lectoris ludibrio, quæ, si bona essent, sufficeret eas semel proponere, nisi quacumque via Metaphysica ad quantitatem aliquam molis perducenda esset, quæ suppleret desiderabiliorem virtutis.

Sed hic etiam rursus respondeo falsum esse, quod Scotistæ non vtantur instantiam à me adductam: ea enim & audiui sèpè & legi in manuscriptis Scotistarum tam celebrium, ut pace Mastrij vix ille dignus esset eorum Discipulus, & quamvis nullus ea veteretur, nunquam bene à me adduci posset, tanquam talis quæ ut mihi ipsi, ita alii occurrere posset & sufficiens fortè videri? Et quiores Authores responses & instantias sibi ipsi occurrentes adducunt ad conformandam earum refutatione suam doctrinam: Fortassis id Mastrius in se expertus non est, qui Farragine variorum dicendi modorum ex aliis Authoribus adductorum contentus nihil ipse ex se excogitauerat.

Ad id autem quod ille opponit, nempe perfectiones simpliciter simplices non continent virtualiter aut eminenter in essentia diuina: Sed formaliter, quia modus continentiae virtualis aut eminentiae solum competit perfectionibus secundum quid: Respondeo quamvis nunquam de Maistro conceperam magnam ingenij, aut doctrinæ opinionem, nunquam tamen me putasse tam crassam posse in ipsum cadere ignorantiam: quām ex hoc loco, quis meritò colligat: quamvis enim certum sit apud omnes, quod in Deo realiter considerato reperiuntur formalissime rationes attributales, & quod hæc non continentur in ipso, ut sic considerato virtualiter aut eminentiariter; tamen omnes quotquot vidi Scotistæ, & quorū oculos habent, quibus aliquid videant Metaphysicæ Theologicæ, fateri debent in via præseruit Scoti ac Scotistarū (excipio Mastrium) negantum attributa esse de essentia diuina naturæ formaliter consideratae, & assertentia ea esse formalitates ab ipso actu distinctas formaliter, & consequenter ipsam consequentes ac ab ea tanquam à radice pullantes; in hac inquam via omnes fateri debent, quod essentia diuina, ut formaliter ab attributis distincta non continet illa formaliter, & quod continet illa virtualiter, quatenus est radix ex qua pullulant; & eminenter etiam quatenus habet in se perfectionem illam radicalem, ex qua sit ut ab ea pullulare possint; quod cum sit, ex doctrina Scoti ac Scotistarum bene & fideliter adduci poterat illa instantia, quam tamen ego non dixi fuisse ipsorum, quod addo ut vel ex hoc etiam capite pateat Mastrium infideliter mecum agere.

#### Q VÆSTIO VLTIMA.

*De Distinctione rationis.*

**D**ISTINCTIO rationis est distinctio, quam facit intellectus, ut ex etymologia nominis patet. Est autem duplex, secundum communem sententiam, quædam enim est rationis ratiocinantis, & quædam rationis ratiocinatae, quarum frequens est usus in Scholis. *Distinctio rationis ratiocinantis est*, quām facit intellectus, nullo oblatu fundamento ex parte obiecti,

Quid  
diffin-  
ctio  
tioni-  
ratiocin-  
atis.